

Acésta f6ia ese
cate 3 c6le pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, 6ra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galbenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abon6dia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, s6u prin posta
s6u prin domnii co-
lectorii.

F6i'a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Nr. 21.

Brasiovu 1. Novembre 1874.

Anulu VII.

Sumariu: Unele momente dein vi6ti'a si activitatea parentelui Samuilu Micu (Clainu). — Despre cauzele miseriei poporului romanescu, urmarile ei et incercarea de a le delaturá. (Fine.) — Raportulu cassei dinpreuna cu computurile despre starea cassei asoc. si a fondului acad. cu finea a. 187³/₄. — Raportulu comis. esmise pentru esaminarea computurilor cassei asoc. si ale canc. — Fragmente dein istoria regimentului alu II-lea rom. granitiaru transilvanu. (Urmare.) — Diferitele datine pentru asiediarea mortiloru, cu privire la arderea cadavreloru. — Bibliografia.

Unele momente din vi6ti'a si activitatea parentelui Sa- muilu Micu (Clainu*).

Moto: „Aducetive amente de faptele strabu-
niloru vostri, pomenindui pre densii;
intaritive cu spiritulu, cá si voi insive,
se ve faceti mariti in pomenirea urma-
siloru vostri. (Cartea I. a Macaveiloru.)“

I.

Rogu pre prea onorat'a adunarea gen. cá se-mi permitia, cá cu ast'a ocasiune solena, candu fii unei natiuni, cá totu atáti frati, ne vedemu adunati aici dein diverse parti ale patriei, la un'a serbat6ria nationale, se aruncu un'a privire, macaru fugitiva preste vi6ti'a si activitatea unui dintre celi mai rari si mai distinsi luceferi de pre orizonulu literaturiei n6stre nationale, intielegu pre unulu dein aceli luceferi, care alaturea si impreuna cu unu Sincai, Petru Maioru, Paulu Iorgovici, Dumitru Cichindealu si altii, a contribuitu prin numer6sele sale opuri literarie, in dife-rite directiuni, in modu insemnatu la desteptarea romaniloru, la desteptarea natiunei n6stre, a acelei natiuni care din caus'a tristeloru impregiurari ale tempului, ajunsese in cursu de seclii, a fi aduncita in sclavia spirituale si corporale.

Acestu luceferu rar pre orizonulu literaturiei n6stre, despre care voiu a vorbi in acéste momente solene, este parentele Sam. Maniu Clainu (Micu) dein Saadu, unu modestu ieromonachu, dar' mare barbatu natiunale. Eu imi-permitu a cere indulgenti'a prea onor. adunari gen. spre a pot6 infacisiá unele momente dein vi6ti'a si activitatea acestui neobositu literatoriu, nu dein motivulu, cá d6ra asi presupune, cumu-cá activitatea si meritele literarie ale aceluia nu aru fi destulu de cunoscute, respectate si apretiuite din partea romaniloru; ci cu totulu dein alte motive demne de t6ta consideratiunea. 6ca care suntu acele motive. Strabunii nostri de fericita memoria, au sacrificatu in timpuri grele si intre lupte continue, oste-nele si privighiari de di si nopte pentru luminarea, fericirea si prosperarea urmasiloru sei, prin urmare, eli merita cu totu dreptulu, cá la asemeni ocaasiun solene, cum e si cea de facia, candu vedemu adunata in giuru-ne un'a cununa de barbati ai natiunei atátu de ilustrii, atátu de distincti si atátu de meritati, se

*) Dissertatiune citita in adunarea gen. dela Deva.

reimprospetamu dulcea memoria a acelora (prea demni strabuni), merita dicu, cá se depunemu tributulu recunoscientiei n6stre la maretiele umbre ale acelora, cá astu-feliu faptele si activitatea mariloru nostri strabuni se se glorifice de noi urmasii loru; apoi faptele si activitatea strabuniloru, trebue se ne serv6sca si noue de unu stimulu potente, cá si fii loru se se nisuesca dupa poterile si impregiurarile loru, a se face demni pe parentii, de strabunii loru. Intre aceli strabuni af nostri atátu de distincti si atátu de neobositi in activitatea literaria, merita cá se ocupe, f6ra de t6ta indoi6l'a, unu locu eminentu si parentele S. Clainu.

Cuvenetele ponderose ale unui vechiu clasicu elinu, anume cuvenetele lui Dionisiu fiulu lui Alesandru dein Halicarnasu, ce se cetescu in Libr. L. c. 6 in opulu aceluia intitulatu: „Istori'a stravechia a Romaniloru,“ inca mi-sierbescu de unu motivu potente pentru probarea asertiuniloru amentite. 6ca acele cuvenete in traducere romana..... Prin aceea, (se intielege descrierea fapteloru...) barbati distincti (eroi) dupa implinirea carierei loru pamentesci, obtienu gloria nemuritoria, si se voru glorificá de posteritate, ceea ce-i face asemene dieiloru, si dupa morte li-se eternizeza marile fapte. Apoi posteritatea de acum si cea viitoria a aceloru barbati... nu-si va alege unu modu de vi6tia voluptuosu si comod, ci si-va alege modulu de vi6tia celu mai nobilu, celu mai onorabilu, considerandu, cá descendentiunei generatiuni atátu de renumite, trebue se se inaltie la cugete sublime, si se nu intrepren dia nimicu nedemnu de protoparentii loru....“

Apoi, in fine mai e si altu motivu ponderosu, pentru care noi suntemu datori a venerá si a pastrá cá unu pré pretiosu tesauru, dulcea memoria a predecesoriloru, a anteluptatoriloru nostri pre vastele campuri natiunale. E sciutu, prea demni auditori! e cunoscutu dein istoria, ba chiaru si dein praes'a vietiei, cumu-cá presente e rezultatulu trecutulu, 6r viitorulu se prepara prin presente, 6r cine n'are presente, nu are nici basa solida pentru viitoriu. E deci necesariu, cá si generatiunea presente, cá si cea urmatoria dupa noi se cunosca, se apretieze si urmeze faptele si virtutile predecesoriloru sei; mai departe, e necesariu, cá ea se se scia petrunde, insufletí si entusiasma de acele fapte si virtuti, cá astu-feliu na-

tiunea noastră avendu in tote tempurile luceferii sei, conducatorii sei, se se p^ota orientá intre t^ote impregiurarile, si se p^ota inaintá cu pasi securi si solidi cátra destinatiunea, ce o are si dens'a, cá ori-care alta natiune, carea destinatiune e de a se inaltia la posibilulu gradu de perfectiune in cultura, scientia si literatura, cá-ci aceste suntu basele cele mai durabile, cele mai neresturnabile ale esistentiei si ale unui viitoriu mai prosperu. Cá-ci ceea ce dice si marele oratoriu romanu Cicerone: „A nu sci ce s'a intemplatu inainte de a ne fi nascutu, este totu atata, cá si cum am fi necontenitu prunci, cá-ci ce este etatea omului, déca memori'a fapteloru n^ostre nu s'ar uní cu vécurile de mai inainte.“

Er' in Cartea I. a Macabeiloru se cetescu urmatorele frumose cuvente: „Aducetive amente de faptele strabuniloru vostri pomenindui pre densii, intaritive cu spiritulu loru, cá si voi insi-ve se ve faceti mariti intru amentirea urmasiloru vostri.“

II.

Dar permiteti-mi prea demni auditori! cá dupa cele premise, se trecu acum la cestiunea, despre carea mi-am propusu a tractá in aceste momente solene. Permiteti-mi, dicu, se revienu la insasi vieti'a si activitatea acelu barbatu raru. Parentele Samuilu Clainu (alias Micu) f^u nascutu la an. 1775 in comun'a rom. Saadu, in scaunulu Sibiiului. Elu si-ducea nobil'a sa origine dela fameli'a principiloru Moldaviei Mogila, dein care fameli'a unii descendentu trecundu muntii s'an asiediatu in Transilvani'a, si si-au luat numele de Micul'a, in urma Miculu, dein carele apoi strainii au facutu Clainu, traducundulu pe limb'a germana. Clainu a fostu nepotu de frate alu nemuritoriului episcopu Inoncentiu I. Clainu, alu acelu mare archipastoriu romanu, carele in lupte grele pentru natiune si beserica, si-a sacrificatu inalt'a positiune si chiaru si esistinti'a materiale. Clainu de copilu s'a crescutu in seminariulu episcopescu infientiatiu in Blasiu de episcopulu Petru Pav. Aronu, cá-ci se scie, cá acestu episcopu intemeiasa si unu seminariu pentru scolari, in carele pre spesele aceluia se cresceau, instruiiau si provedeau cu t^ote cele de lipsa cáte 12, in urma cáte 24 elevi de sc^ola.

In 14. Octombre 1762, Clainu intrá in ordulu ieromonachiloru monastirei Bunei Vestiri dein Blasiu, si cá ieromonachu primise numele de „Samuilu,“ fiindu cá mai inainte se numise Maniu Clainu. Pre la an. 1764 pre tempulu episcopului Athanasiu Rednicu, f^u alesu de prefectu alu monastirii si alu seminariului lui Petru Pav. Aronu dein Blasiu.

Pre la an. 1766 Clainu la dispunerea episcopului Athanasiu, trec^u in ordulu monachiloru dela monastirea St. Treimi in Blasiu. Totu in acestu anu, dupace august'a imperates'a Mari'a Theresi'a, fece un'a fundatiune pentru doi preoti in colegiulu ungurescu alu lui Pasmani, ieromonachulu Sam. Clainu f^u tramesu in numitul colegiu deinpreuna cu unu

altu ieromonachu anume Stefanu Popu. Petrecendu 6 ani in acelu colegiu, absolvi cursurile de filosofia si theologia. Dupa aceea pentru perfectionarea mai departe in scientia f^u tramesu la Vien'a, de unde se reintorse in 1772. In tomn'a acestui anu, infientiandu-se in Blasiu liceulu pentru propunerea filosofiei, Clainu f^u aplicatu cá professoru de matematica si etica la acestu liceu. Astu-feliu preparatu pentru nobil'a sa missiune si devotatu apostolatului spre carele s'a consacratu, restulu vietiei sale si l'a petrecutu in activitate continua si neobosita in cualitatea de profes. la facult. filosofica si ieromonachu alu monastirei St. Treimi dein Blasiu. Elu s'a consacratu cu t^ota resemnatiunea, studialoru atatu sacre cátu si profane. Elu, in retragerea si singuritatea sa cea liniscita si departe de sgomotulu lumei celei vane, au desvoltatu intru adeveru pre terenulu literaturei romane, un'a activitate atatu de abundanta si atatu de neobosita, cátu, cu totu dreptulu se p^ote aplecá cu privire la vieti'a cea activa a aceluia, vechiulu proverbiiu latinu: „nulla dies sine linea“ Clainu fu unulu dein aceli barbati tramesi de provedintia, carii impreuna cu susu-veneratii conluptatori pusera fundamentu la literatur'a si cultur'a romana, si prin aceea la regenerarea si desceptarea nationale. Marturia invederata despre acést'a suntu numerósele lui opere pretiose, deintre care unele imi voiu lua voia a le insirá mai diosu.

Totu pre la an. 1772 ilu mai vedemu pre literatululu nostru Sam. Clainu desvoltandu-si activitatea si talentele sale si cá membru alu unui sinodu conchiamatu de imperatés'a Mari'a Theresi'a la Vien'a. La acelu sinodu participara toti episcopii uniti dein Ungari'a si Transilvani'a. Eruditulu ieromonachu Sam. Clainu partecipá la amentitululu sinodu, in cualitate de asistente lenga episcopulu seu, fericitululu Greg. Maioru, deinpreuna cu alti doi ieromonachi Ignatiu Darabantiu, mai tardiu episcopu in Oradea mare, si Silvestru Calianu. (a se vedé acte si fragmente istorice-basericesci de I. Cipariu, pag. 100, 120, 122, 126 si 143).

Dar' se audimu, cum se esprima nestoriulu literaturei nationale, nemuritoriulu Ioanu Eliade Radulescu despre luceferii natiunei n^ostre, intre carii ocupa unu locu eminentu si parentele Sam. Clainu. Éca cuventele lui: „mari barbati au esitu deintre voi, deincolo de Carpati . . . Maioru. Sincai, Clainu, toti au fostu jerf'a inchinarei loru intru servitiulu natiunei, si mórtea loru p^ote fi o vecinica dovéda a inaltei loru misiuni.“ Clainu f^u deci unulu dein aceli mari apostoli ai natiunei, a cároru voce puternica chiamá la vieti'a o natiune, ce parea amortita pentru totu-déun'a. Elu f^u contemporanu cu nestoriulu istoriei nationale, cu nemuritoriulu Sincai, cu carele nu numai stete in relatiuni de amicitia si amoru cordiale si fratiescu, ci si lucrara impreuna la antai'a gramateca a limbei romane cu litere strabune, edata in limb'a latina, la an. 1780. Ba se scie si aceea, cumcá

Sam. Clainu aru fi muritu in braçiale lui Sincai in 13. Maiu 1806, in etate de 61 ani.

E loculu aici, se amentimu macaru unele dein pretioşele sale opere, aceli pretiosi tesauri natiionali. Operele lui se suie la considerabilulu numeru de 32. Ceea ce dovedesce o activitate gigantica si potemu dice o activitate extraordinaria pre terenulu literariu. Acele opere se referescu la diverse ramuri literarie si scientifice si suntu parte originale, parte traduceri, si mai alesu dein campurile literaturii teologice-basericesci, istorice, filologice, si etico-morale. Durere! si dauna aduncu semtita, cà unele dein acele pretioşele opere pana astadi inca n'au vediutu lumin'a. Acele au devenitu degiá comori ascunse si prada moliloru. Mi-voiu permite deci a indigitá aici macaru unele de mai mare importantia, dein acele pretioşele opere, de si presupunu a fi si altu-cumu cunoscute. O facu inse acést'a totusi petrunku de aceea convingere firma, cumu-cà dupace auctoriulu le-a lasatu acele opere cá de o scumpa ereditate si proprietate in folosulu natiunei si alu posteritatiei, prin urmare e bene si necesariu, cá acele se fia càtu mai cunoscute si mai apretiate de fia-care sufletu romanu.

Éca unele dein acele opere:

1) Disertatiune canonica despre casatoria, dupa canónele basericeii greco-resaritene, tiparita la Vien'a in 1781.

2) Dissertatio de jejuniis graecae orientalis ecclesiae, Vindobonae 1782, tiparita si in limb'a romana la Bud'a.

3) Elementa linguae Daco-Romanae sive Valachicae locupletata a Georgio Sincai (nu se scie de s'a tiparitu).

4) Bibli'a, adeca ddiesc'a scriptura a legiei vechi si none tradusa dein limb'a evreesca in cea romana si tiparita la Blasiu in 1795.

5) Teologi'a morale, tiparita la Blasiu in 1796.

6) Predici la omeni morti, tiparita la Blasiu in 1800.

7) Logic'a dupa M. Frid, Chr. Baumeister tiparita la Bud'a.

8) Etic'a séu filosofi'a practica, si dreptulu naturei traduse dupa Baumeister si tiparite amendoue la Sibiiu in 1800.

9) Brevis notitia historiae Valachorum ab origine gentis usque ad saeculum XVIII.

10) Dissertatio de statu et politica religiosorum sive monachorum orientalis Ecclesiae. Aceste doue nu sciu se fia vediutu lumin'a, complete.

11) Dictionarium latino, valachico, hungarico, germanicum (póte celu de Bud'a, ce s'a tiparitu numai in 1825.)

12) Istori'a romaniloru dein Ardealu, Tier'a romanésca si Moldov'a, acestu opu importante nu sciu se fia esitu până acum intregu la lumina.

13) Istori'a política si basericesca a romaniloru dein Ardealu.

14) Istori'a conciliului dela Florenti'a, Ms.

Pracs'a foruriloru basericesci (a consistórieloru), manuscrisu.

16) Istori'a basericesca universale in 3 tomuri dela Christosu până la Carolu celu mare, manuscrisu.

17) Istori'a basericesca, cele de antaiu 4 veacuri dela Christosu până la Constantin celu mare, in 5 tomuri mari, traduse dupa Fleuri, manuscrisu.

18) Tratatulu deosebitu filosofico-teologicu, despre credinti'a crestinesca cea descoperita.

Cele alalte 14 opere suntu omilii si alte scrise traduse dein operile Santiloru parenti celoru mai renumiti, cum Vasilie celu mare, Chirillu Ierosolimitanulu, Io. gura-de aur, Epifaniu, Damaschinu si Atanasiu si altii.

Deci, facia cu atari barbati, potemu cu totu dreptulu eschiama cu unulu deintre literatii nostri: raru fenomenu fú acest'a pentru ori ce veacu si natiune, dar' cu atátu mai raru pentru romani!" (vedi A. Pumnulu Lept. rom. tom. IV. part. I. pag. 21 22).

In urma, mi-inchieiu acestu scurtu discursu cu cuventele bene simtite ale unui bravu barbatu romanu dein Besarabi'a, acel'a e Alesandru Hasdeu, fostulu eforu alu scólei dein Hotinu, carele inca pre la an. 1836, la un'a ocaziune solena, astu-feliu se pronuncia càtra tinerimea romana studiósá pre atunci la scól'a dein Hotinu: „deci eu me voiu semti pré fericitu, deca cuventele mele voru lasá in anim'a si mentea vostra, intiparire adeverata si statornica, deca ele voru tredi in anemele urmasiloru unu zelu infocatu càtra marirea si pomenirea strabuniloru nostrii; cá asia se ve aduceti amente pururea, ai cui stranepoti sunteti? si se ve nevoiti, cá voi in viéti'a vóstra, pasindu pre urmele lor, si lucrandu in spiritulu lor, spre marirea natiunei si a vóstra insive, inca se fiti cu totu dreptulu, demni de densii si de numele, celu portati.“

Si eu mai adaugu numai atátu: dea ceriulu, cá spiritulu celu inaltu alu nemuritoriulu barbatu in a càrui gloriósá amentire mi-amu luatú voia a depune acestu micu tributulu de piósa recunoscientia, zelulu lui celu ferbente si neadormitu pentru desceptarea, luminarea si fericirea natiunei, se vieze in seclii secliloru, in romanii demni urmási ai aceluia.

I. V. Rusu.

Despre causele miseriei poporului romanescu, urmarile ei et incercarea de a le delaturá.

(Fine.)

Se mai cutezu a insemna ceva si despre aplicarea spre vestimente frumóse si luxuóse? Da, voiu cutezá; pentru-cà de voiu tacea eu, pietrele voru strigá. Cei ce au decretatu si sanctionatu desfientiarea iobagiei si proclamarea libertatii, au fostu fórté cu mente, au sciutu bene latinesce, „do ut des;“ noi ve damu voue libertate, dara voi se ne dati fructele vóstre castigate in libertatea data de noi.

Déca are locu undeva acelu proverbu romanescu „Dami Dómne ce n'am visatu, se me miru de ce mi-ai datu,“ aici e in adeveru datatoriu de tonu.

Pre candu poporul romanescu visá si insetá dupa „urbariu,“ dupa regularea referintieloru sale cu proprietarii, atunci éca vine de-odata libertatea ceea ce nu o a visatu*). A fostu lucru naturalu cá acésta libertate se produca excesse de bucuria. Ómenii se se inbrace, se dantiuésca, se cante, scurtu se arate prin semne dein afara ceea ce colcaie in anim'a loru.

Ei bene, noi liertamu, lasamu, cá unu animalu de ale nóstre ce lu-amu avutu mai multu tempu legatu — pentru scopurile nóstre, deslegandu'lu se sara, se alerge, se muga, se bata, si se se acatie cu tóte alte animele de soiulu seu; — dar' nu'i lasamu acésta nebunia se o practice in veci. Amu trebuitu se tacemu pàna acuma, pentru cá celi ce scapara de jugulu celu greu de sute de ani, se resufe, se salte de bucuria, se'si faca aripi se sbóre; déra 25 ani voru fi de ajunsu cá se se stempere sangele unui poporu polecritu de mamaligariu.

26 de ani voru fi de ajunsu cá acestu poporu se se convinga cá cu proclamarea libertatii elu nu s'a nemesitu — dela nemesis — ci numai s'a inpropriaritu, adeca elu nu a intratu in cét'a privilegatiiloru séu in aceloru nebuni, cari au creditu si mai credu cá a lucrá e rusine, nu ei s'au facutu proprietari pre acele particiele de pamentu, pentru care au prestatu parenti de parentii loru 2—3 dile in septemana, nu 'ia datu legea acea proprietate, cá se o venda, se o bea, se o instrainedie? nu ia datu neconditionatu cá se faca cu ea ce va vré, — a presupusu inse, cá va va vré bene, cá o va folosi pentru sene si familia, si nu o va dá si lepeda mai pre nemica la altii.

25—26 ani voru fi de ajunsu cá se se convinga poporul nostru, cá elu cá proprietariu lucratoriu de pamentu nu are se sbóre, nu are se sparia butnițiile, nece se traiésca si muncésca totu pentru altii, ci are se se întórne la simplicitatea naturale adusa, studiata dein Rom'a.

Crepe sur'a opincutia si se moriu in jocu cu te-ne, Mario Mariutia.

Eaca legea, éca cinosur'a, éca esteticulu, frumosulu, bunulu si potrivitulu.

Sur'a opincutia si o Maria Mariutia — se intielege cu catrintia, saghia.

Cei ce au incaltiatu pre romani cu ciobótele cele mari câte de 15 si de 20, de voru fi facutu acésta

*) Se ne permitta dn. disserente cá se fimu aci de opiniune cu totulu oppusa de a dsale. Nenumeratele belluri civili escate in cursu de cátiva seculi intre poporu si aristocrati'a tierrei; ur'a cea inflacarata ce dominá in permanentia intre acellea duoe classi de locuitori; miile de processo urbariales, chiar' alergarea cu capulu ruptu dupa asia numitulu „urbariu“, sunt totu atâtea probe, cá poporul nici-odata nu renuntiasa la speranti'a emanciparei.

cu intentiune a nemerit'o fórte bene, pentru cá acestea ciobóte, productulu apusului celui atátu de inaintatu si laudatu, ii tienu in locu, ii impiedeca, nu numai se nu póta alergá, dar' nece tiené pasu cu cei incaltiatu cu sur'a opincutia. Le-a mai pusu pre capu in loculu caciulei romane si nescari pelarii séu de $\frac{1}{2}$ ° in diametru, séu de $\frac{1}{2}$ miertia in pareti; poftimu gustu esteticu, poftimu economia nationale, poftimu vestimente acomodate pentru unu muncitoriu de pamentu, care debe se fia usioru cá capriór'a, si iute cá cerbulu.

Cultur'a occidentale séu apusana nu cunósce brênele, incingatóriele, chimiru, nu unu sierpariu, ea se uita la acestea cu despretiu, si ajunse asia departe cu progresulu ei, in cátu vedemu pre multe locuri pre tieranii nostri amblandu descinsi cá leusele. Ei, dara medicin'a moderna vine si ne prescrie in contr'a colicei, colerei, brêne, incingatori, sierparie. Éca O. A., cá cultur'a vechia romana, cá imbracamentea romanésca e mai rationale, mai corespundietóre scopului decátu cea moderna. Amu ajunsu se vedemu cu dorere, cum o suma de tierani romani incepura asi inbracá pe fi si ficele loru neinvetiate, nechiamate de a fi vre odata altu ceva decátu tierane muncitóre de pamentu, amu ajunsu dicu, se vedu acestea nevinovate creaturi inbracate in sacu si in camasia. Aidi se luamu 2 séu 3 lucrátóre la sapa, plivitu, seceratu, una imbracata cu liia, saghia, catrintia, tóte romanesci, cele alalte in rochia, pe carii eu le asemenu cu saculu dein crescetú pàna in pitióre. Se vedemu resultatulu care va lucrá mai multu, mai usioru si care mai pucinu si cu mai mare oboséla. Resultatulu dupa acésta proba ne va oblegá cá se staruimu a conserbá portulu, costumulu romanescu, nu numai pentru cá elu este pitorescu, asemine unui campu de flori, ci pentru-cá elu e si mai acomodatu naturei, mai acomodatu pentru lucrulu campului, alu economiei si industriei, nu numai alu conserbá, ci alu cultivá si in partile lui defectuóse alu perfectioná.

Nu e totu auru ce lucesce, si nu e totu bunu, potrivitulu si bene croitu ce se tiparesce in Bazaru de dein Berlinu si in atâtea foi illustrate, ce aparu mai in tóte cetatile mari.

A mai remasu cá se discutu multimea serbatoriloru si bigoti'a in care tiene clerulu nostru orthodoxu et greco-catholicu pre poporul romanescu; temendume inse cá pacienti'a Dvóstra, la acestu discursu fóra frase, ordienu romanescu me va parasi, me voiu conteni si numai rogatu séu provocatu voiu mai luá cuventulu, alta data. \ Butuculu e mare secura mica; atáta inse repetu, cá clerulu nostru nu'si cunósce venitoriulu si interesulu seu atunci, candu conserba si indémna la tienerea atátoru serbatori, la atátea credentie desierte, fóra nece unu capetáiu, cu fórte pucina séu fóra nece una base historica. Serbatori pre ai caroru representanti ia coudemnatu de multu poetulu romanu scriendu:

Priviti aici in monastire,
Ce omu cucernicu, cum se inchina,
Cu ce plecare, cu ce smerire
I'si face cruce si fruntea inclina;
Gur'a 'i se róga fierbente,
Dar' cugetu-i sbóra spre crude,
Minciuni sunt tóte a lui cuvinte
Si pre asia ómeni ceriulu n'aude.

Altu ceva e, candu cineva e preotu in una comuna, in care suntu 100 proprietari cu 4 boui, 2 vaci 50—100 oui, cu câte 2—3 stoguri, atâtea buti plene in celariu; acolo e sperantia de saracuste si sarindariu; daru cele se tienu cu munca, ce castiga cu sudóre, in sensulu scripturei ce ne invétia „intru sudórea fetei tale 'ti vei castigá panea ta“, eara nu cu tienerea si conserbarea de serbatori cá santulu Elia, Foca si Palie, Parentele Pantilimonu si una suta altele, cari de multu suntu sterse dein numerulu serbatoriloru imperatesci, si ai nostri le mai serbéza, nu cá se laude si admire faptele lui Elia si Pantelimonu, ci cá se nu lucre, se se faca miseri cu poterea; si éra altu ceva e, candu cineva e preotu in una comuna dein care nu ese unu plugu cu 2 vaci, nu vedi lapte, nu vedi casiu si miere; si la acésta miseria contribue fórté multu prea multele serbatori ce le conserba chiaru acelia, carii au celu mai mare interesu cá poporulu se lucre, se castige, cá se aiba de unde dá, cele ce suntu ale imperatoriloru Imperatoriloru, cele ce suntu ale lui Ddiu lui Ddiu si ministriloru lui séu clerului!

Parintele Nifon Balasiescu, calculá in dilele trecute si aretà cu cifre numerulu poporului romanescu in cele 7 provincie ale lui Traianu si Aurelianu, la 14 milióne.

Se punemu cà dein acestu numeru de snflete romanesci numai una dein 4 parti e in virtute de a lucrá, adeca 3,500,000; acestia 3,500,000 nelucrându, necastigându in una síngura di in care aru potea castigá si capetá celu pucinu 40 cruceri séu 100 bani, resulta una pierdere de 3 milióne 500,000 fl. valutali séu 3 milióne si diumetate de franci, numai dein nelucru. Unde punemu pierderea si daun'a cea mare a proprietariloru, carora le remane fenulu ne-strinsu, 'lu ploua, se face reu spalandu apa partile cele zacharóse dein elu, câte una data se face gunoiu; unde puni granulu, ordiulu si ovesulu scuturatu dein spice cari s'aru fi potutu aduná, de nu erá Palia si Pantelimonu? si care nu o póte cineva calculá!

V'amu mai remasu datoriu cu esplicarea comoditatii romanesci; daru se traimu cu totii. ne vomu esplicá, ne vomu intielege, séu veti intrá Dvòstra sub stindardulu meu, séu voi inbracisiá eu la be-tranetie pre alu Dvòstra.

Acum multiamindu dlui presiedinte pentru cà a incuvientiatu tienerea acestui discursu, si dvòstra pentru patienti'a cu care lu-ati ascultat, ve rogu cá déca astadata cineva se va fi superatu, se fia incredentiatu, cà nu am avutu acea intentiune, ci amu

vrutu si voi voi in tóta viuéti'a numai a usiorá miseri'a poporului romanescu.

Am disu.

Deva, 8. Augustu 1874,

Axentie Severu.

Raportulu cassei dinpreuna cu computurile despre starea cassei asoc. si a fondului academiei cu finea a. 187³/₄.

Prea onorata adunare generale!

Dupa prescisele §-lui din statutele asociatiunei trans. pentru literatur'a romana si cultar'a poporului romanu, amu onore a presentá prea onoratei adunari generale ratiociniulu casei a acestei asociatiuni si a- nume dela adunarea generale tienuta in S. Sebesiu in 5. si 6. Augustu 1872, prin urmare pe 2 ani; nepotendu-se tienea in anulu trecut din caus'a epidemiei adunarea generale, pâna la acésta adunare generale, precum si alu doilea ratiociniu despre sumele intrate pentru infintand'a academia romana de drepturi, ér' pe acelu tempu, de impreuna cu tóte documentele perceptiuniloru si ale erogatiuniloru, pro- veditate ambele ratiociniuri cu conspectulu despre tóta averea respectiveloru fonduri in obligatiuni de statu si institute publice, relativu la serii, numeri, cupóne si valdrea acelora, prescisu de adunarea ge- neralé din anulu 1872 si scontratu din partea co- mitetului, punendu totu de odata pe més'a prea o- noratei adunari generale:

a) Diariele de casa ale ambeloru fonduri.

b) Cartea de auru, in care se inregistrédia nu- mai membrii fundatori, si din cei ordinari aceia carii au depusu odata pentru totu d'a un'a unu capitalu de 100 fl., si mai pe urma membrii onorari.

c) Protocolulu membriloru ordinari dupa alfabetu.

d) Consignatiunea membriloru, carii au solvitu in decursulu acestoru doi ani atátu tacsele curente, càtu si restantie din anii trecuti, precum si anticipatiuni pre 187⁴/₅, spre scopulu cetirei in acésta prea onorat'a adunare generale si spre publicare in intie- lesulu conclusului adunarei generale din anulu 1868 positiunea protocolulu XXV.

Mai amu de a relatiuná, cà in cass'a asociatiunei se mai afla urmatóriele sume predate cá deposite:

1) Pentru comitetulu nationalu permanentu 353 fl. 06¹/₂ cr.

2) pentru eternisarea laureatulu nostru poetu Andreiu Muresianu 314 fl. 58¹/₂ cr. — plusu interesele conveninde pentru ambele capitale dein 1. Au- gustu 1873.

3) Unu depositu depusu de inteliginti'a distric- tulu Cetatea-de pétra, fóra destinatiune apriata de 25 fl. — cu interesele conveninde dein Maiu 1870 — si cumu-cà sumele acestea se afla elocate in cass'a de pestrare din Sibiiu,

Sibiiu 5. Augustu 1874.

Const. Stezariu,
capit. in pens.
casariu alu asoc.

Raportulu comisiei esmise pentru examinarea computurilor cassei asoc. si ale cancelariei.

Onorata adunare generala!

Subsemnat'a comisiei are onóra a raportá in urmarea mandatului dvóstra despre examinarea:

1) Ratiociniului pentru perceptiunile si erogatiunile fondului asociatiunii.

2) Ratiociniului fondului academiei,

3) Ratiociniului cancelariei asociatiunii.

Facundu-se probe la diferite pozitii, s'au aflatu tóte computurile portate cu o acuratetia deosebita si comisiunea e in placuta pusetiune a propune, cá onorat'a adunare generale se bine-voiesca pe lenga exprimarea multiamitei, a dá respectiviloru rationanti absolutoriulu recerutu.

In privinti'a postului 3 adeca ratiociniulu despre spezele cancelariei, 'si iea comisiunea voi a apropune, cá pe viitoriu acestu ratiociniu in respectulu sumei neinsemnate se se examineze numai de cátra comitetulu asociatiunii.

Dev'a in 12. Augustu 1874.

Simeone Balinth.

Georgiu Secula.

Dr. A. Brote.

Muciu.

Filipescu.

Fragmente dein istori'a regimentului alu II-lea romanescu granitariu transilvanu.

(Urmare).

Durat'a pazei dela Campo-Formio (1797) a fostu fórt scurta. Asia in Martiu 1799 batalionulu I romanescu appare érasu pe campulu flui Marte si se distinge in câteva batalii crunte; anume la Pfullendorf in 21 Martiu, la Ach et Egen in 24 avù 13 morti; capitanulu Aradi cu 72 ostasi raniti, éra locotenentele Cabalini care se incumatase a inainta prea departe, cade in manile franciloru cu 35 ostasi, dara capitani Lenk et Schwind scapa cu ai sei, spargendu'si drumu cu ferulu inpumnatu. Indata a dou'a di in 25. Martiu lupt'a se reincrunta, 46 ostasi cadu de nou, locotenentele Berariu, sublocotentii Deacu et Orescovich cu 150 fetiori sunt raniti.

In alte loviri mai usióre dela Friedberg in 3 Aprile, Koksheim si Brundsmal in 6. Novembre, Mingolsheim in 8, éra in 16 inlainturulu acelei cetati, in 1. Dec. érasu la Koksheim batalionulu mai avù 9 morti si 62 raniti. In alta lovire ferbente dela Visloch avuta in 3 Dec. au fostu ucisi 24 si 118 vulnerati. Cu acestu pretiu capitanulu Aradi aparà dramulu tiei de incursiunea inemicului.

In an. 1800 primulu batalionu dà peptu cu inemicii in 26. Maiu la Erbach, in 2. Iuniu la Biberach, in 12. Iuniu la Roth, unde capitanulu Lenk fù respinsu cu perdere de 12 morti, 87 ostasi cu locotenentele Harting vulnerati, éra locotenentele Zdelarovich cu 25 de fetiori ajunsu in captivitate. In 15. Iuniu la Cell cadu morti 12

si 94 raniti; capitanulu Zwillach cu 27 ostasi ajunge in captivitate.

Dupa un'a lovire mai usióra avuta in 1. Dec. la Obach aprópe de Regensburg in Bavari'a, urmédia alt'a mai crunta in 23. Dec. la Grünlach, aprópe de Norimberg'a (Nürnberg), unde venatorii batalionulu comandati de locotenentele Itulu in avangarda, aducu pe inimicu in atât'a disordine, încátu batalionulu nostru prende 650 dein ei, inse cu sacrificiu de 15 morti si 45 raniti impreuna cu locotenentele Michiciu.

Batalionulu alu duoilea dein regimentulu II. a fostu dislocatu dein patri'a sa numai in 9. Septembre 1796, nu inse la óstea renana in societatea fratelui seu, ci la óstea italiana, de unde abia in 1799 fu stramutatu la Renu. Acestu batalionu éra comandatu de maiorulu comite nemtiescu Vostenradt.

Ostasi dein batalionulu alu duoilea inca s'au distinsu in modulu celu mai eminent indata in prim'a batalia avuta la riulu Piave dein statulu venetianu in 30. Octobre 1796. Acolo capitanulu Petru Mehesiu (dein renumit'a familia nobile romanésca dela Bunu) pusu la unu punctu de mare importantia, pe unde avea se tréca francii, lovitu de duoe mii de inemici, a tienutu peptu la peptu cu ei, dela 8 óre demànéti'a pâna la duoe postmeridiane in vederea armatei întregi. Generariulu unguru Liptai, martoru alu acelei lupte cerbicoase si a tuturoru dispositiuniloru prudente si curagióse luate de capitanulu Mehesiu, l'a laudatu prin ordinu de di. In acea lovire cadiura morti 7 si vulnerati 15.

In 15. 16. si 17. Novembre alu acelui anu batalionulu alu 2-lea avù se sustiená una dein luptele cele mai feróse si mai heroice, dein câte este óresicum usulu de a le compará cu cea classica dela Termopile. La Areda Venetiei acestu batalionu fù comandatu cá se apere tocma pozitunea cea mai importanta dein tóte, pe care déca o aru fi luat francii, cá se póta trece preste podu, armat'a austriacá era se fia incongiurata dein dosu, dupa care nimicirea ei ar fi fostu mai multu cá sigura. Aici comandá insusi Napoleonu Bonaparte. Francii petrunsi de marimea problemei, lovira asupra romaniloru cu adeverata furia. Trei dile întregi, dein diori pâna sér'a tardiu, batalionulu romanescu nu numai a respinsu cu neaudit curagiu si constantia tóte atacurile si asalturile franciloru, ci a si luat in captivitate 350 dein ei. In acea batalia crunta si inversiunata capitani Mehesiu et Nemesiu (totu romanu, dein famili'a transilvana a Nemesieniloru) s'au distinsu intre toti cei-lalti oficiari, atâtu prin presentia loru de spiritu, câtu si prin incuragiarea ostasiloru in dulcea loru limba materna, strigandu-le in fia-care momentu de crisa: „Nu ve lasati fetiori, odata si bine fetiori, inainte bravii mei, trageți bine, in carne baieti, dà pe mórte, nu crutiá.“ In acelea trei dile au remasu dein batalionu, capitanulu Wagner si 135 soldati morti, éra capitani Nemesiu, Mehesiu, Carvath, locotentii Schmidt et Bobu, stegariulu Reu si 653 soldati au fostu raniti, capitanulu Lange cu 45 de fetiori ajunsu in captivitate; dein cei raniti greu au mai moritu in câteva dile 260, si asia apararea podului a costatu vieti'a la 395 de ostasi romani! dara pozitunea fu tienuta, podulu aparatu si armat'a imperiale salvata.

Cei carii luptasera immediatu la capulu podului, au fostu stegariulu Reu, sergentulu Gavriilu si ductorulu (Führer) Hertzeg cu cetisiórele lor, preste care francii n'au potutu trece cu nici unu pretiu.

Acea fapta bellica extraordinaria dela Areda fu laudata si recomandata prin ordinu de dî, cá exemplu de imitatiune de cátra generariulu en chef baronulu unguurescu Alvinczi; éra ceea ce inaltia si mai multu glori'a batalionului alu duoilea romanescu, este relatiunea generariului Napoleonu Bonaparte inaintata cátra Directoriulu republicei, in care densulu admira fórté multu constanti'a si heroismulu acelu batalionu si adaoge, cá numai resistenti'a in adeveru martiale ce a intempinatu dein partea lui, ilu aduse in imposibilitate de a inconjura si a sfarma tóta armat'a imperiale. Chroni-carii punu iu gur'a lui Napoleonu unu veridictu care tiene, cá Austri'a are soldati fórté bravi, cá inse comandantii nu'si pricepu vocatiunea lor. In Iuniu 1859 colonelulu Davidu Ursu inca a tienutu la satulu Solferino cu cinci companii, ceva calarime si 1 bateria, dela 3 óre dim. pàna la 7 unu corpu intregu pe locu, dara comand'a suprema austriaca a lasatu se tréca acelea óre scumpe cu totulu nefolosite, si rezultatulu dilei aceleia este cunoscutu.

In Ianuariu 1797 batalionulu alu duoilea fusese comandatu la Rivoli et Monte Baldo in provinci'a venetiana, unde in 16 et 17 luà cu asaltu duoe redute, la care avù 17 morti, éra vicecolonelulu comite Woestenradt, capitanulu Remeteanu, locotenentii Bolintu si Deveanulu cu 45 ostasi au fostu vulnerati.

In Martiu batalionulu acesta strabatuse in Helveti'a, pàna la Graubünden, unde in bataliile dein 12 et 15 capitanulu Lange si 35 ostasi au remasu morti, éra 56 vulnerati.

Dupa pacea dela Campo-formio ajunse si acestu batalionu in garnisóna de pace, inse éra si numai cá in armistitiu, spre a'si reintregi liniile sale rarite prin atàti frati de arme sacrificati furiiloru omenesci. Dupa reinceperea versarei de sange in an. 1799, batalionulu alu duoilea appare tocma in Piemontu la Zusca, unde in conflictulu dein 30 Aug. avù 7 morti si 12 raniti impreuna cu locotenentele Rechland.

Mai tardiu acelu batalionu inca fu dislocatu la óstea renana si asediatu in cetatea fortificata Ulm, unde la eruptiunea dein Iuliu stegariulu Barbu si 5 ostasi remanu morti, éra 13 raniti.

Batalionulu alu treilea dein regimentulu II. fu scosu dein patri'a sa totu in an. 1796 tómn'a, pre candu fusese concentratu la S. Sabesiu pentru exercitiu, de unde in 1. Octobre fu pornitu in marsiuri fortiate la óstea dein Itali'a, unde pusu sub comand'a maiorului Bohaciu, in 16. et 17. Novembre, a intratu mai antaiu in focu la Albaredo, si dupa lupte feróse a luat dela inemicu unu tunu si unu caru cu munitiune, au avutu inse 12 morti, 44 vulnerati, éra 14 au fostu prinsu.

In batali'a cea mare dela Rivoli dein 14. Ianuariu 1797 batalionulu alu treilea si alu duoilea avura sórtea cá se combata impreunate, cu atàta putere si bravura, in càtu principele de Reuss in calitatea sa de generariu locotenente

maresialu le dede prin ordinu de dî urmatoriulu testimoniu: „Me simtiu obligatu in puterea oficiulu meu, cá batalionulu romanescu (valachicæ phalangi) dein Transilvani'a, care stà sub comand'a domnului maioru Bohaciu, se'i dau atestatu, cá acelasiu, impreuna cu unu altu batalionu romanescu (alia phalange Valachica) ce stà sub comand'a domnului maioru comite Woestenradt, in batali'a dela Rivoli comissa in Ianuariu 1797 au desvoltatu virtuti militare dein cele mai eminente, nu numai in momentele candu au ocupatu redutele cu asaltu, ci si in ordinea regulata de batalia, care s'a restauratu sub aceleasi redute intre gràndin'a de glontie ce se aruncá de cátra inemicu asupra lor; anume dn. maioru Bohaciu prin promptitudinea sa personale, prin inbarbatarea ostasiloru si prin labóre neobosita, au adaosu mai multu la reusita. Ceea cu afu cu cale a marturisi si a confirma in puterea oficiulu meu. Görz, 17. Ianuariu 1797. Henricu 15 Principe de Reuss, locotenente maresialu de campu.*)

In acea batalia dela Rivoli batalionulu alu treilea avù 13 morti, capitanulu Remeteanu ranitu greu, locotenentele Deveanu mai usioru, 37 fetiori raniti si 18 ajunsi in captivitate.

In 31. Ianuariu in retragere pe la Cavalese pe valea Flamese inainte, apoi cu ocasiunea trecerei preste muntele Penzer la Sterzing in Tirolu, acestu batalionu a perdutu 47 de ostasi cadiuti in manile franciloru, dein cauza cá fómæa si golatatea le infransese puterile. Totu in acea nefericita retragere dein-cóce de Sterzing au remasu morti stegariulu Siupu cu 6 fetiori locotenentele Wegetzky vulneratu si prinsu, stegariulu Wilöz si 25 ostasi raniti, 28 perduti fóra urma. Cu tóte acestea perderi, acelu batalionu a trebuitu se se pórte de minune in acea retragere, ceea ce se cunoşce curatu dein duoe ordine dî, si anume ordinulu generariului B. Wukassowich cu dat'a dela Niederndorf 27. Iuniu 1797, in care spune cá batalionulu alu treilea romanescu, precumu in tóte lovirele câte avuse cu inemiculu, asia si in lovirea dein 2. Aprile dela Mittelwald avuta in vederea armatei intregi (in conspectu totius exercitus), au adusu servitie essentiali si au datu documente excelente de prudentia si bravura (prudentiæ et fortitudinis insignia documenta); de aceea generariulu se simte obligatu a face cunoscutu maiorului, corpului oficiariloru si la tóta ostasimea dein batalionu, cá locotenentele maresialu br. de Kerpen a fostu fórté multiumitu cu portarea acelu batalionu; in fine generariulu Wukassowich

*) Vi Officii me obstrictum sentio, tertiæ phalangi Transylvanico-Valachicæ, moderamini Domini supremi Vigiliarum Praefecti Boháts creditæ, attestari, quod eadem una cum alia phalange Valachica sub directione Domini supremi Vigiliarum Praefecti Comitæ a Woestenradt constituta, in proelio Rivo-lyensi, mense Januario 1797 commisso, non solum in occupandis ibidem constitutis propugnaculis, sed etiam in recto, et sub vehementissima scloporum hostilium ejaculatione in proxima supra-fati propugnaculi distantia redintegrato ordine strenuam, egregiamque suam virtutem exhibuerint, imprimis vero Dominus supremus Vigiliarum Magister Boháts personali sua promptitudine, et militum excitatione, indefessoque labore in hanc rem plurimum contulerit, quod ipsum attestandum et confirmandum vi Officii duxi, Görz 17-a Januarii 1797.

Henricus 15. Princeps Reus,
Campi-Mar. Locumten.

inchiaie diçundu, cã nimicu nu doreſce mai ferbente, decãtu cã se aiba honõrea de a i se da acelu batalionu sub comand'a lui.*)

Vine inse loc. tenentele maresialu br. Kerpen cã se spuna lumei, prin altu ordinu de dî, de dato Tridente (Trient), 17 Iuliu, cã acelu batalionu pre cãtu a statu sub comand'a lui, s'a distinsu, in man'iã toturoru adversitatiloru, cu prudentia, barbatia, si curagiu extraordinariu.**)

De aci incolo acestu batalionu inca se bucurã cevasi de scurt'a pace dela Campo formio, care inse ar merita numai numele de armistitiu.

Dio'a dein 6. Martiu 1797 este trecuta in Annalile europene cã dî stigmatizata prin perfidia si proditione. In acea dî generariulu republicanu Massena calcandu preste tôte legile bellice care se observa intre popõrale civilisate, atacã õstea austriaca pusa sub comand'a generariului br. Auffenberg pe neasteptate, fõra a renuntia armistitiulu si fõra a denuntia bellulu in regula. Auffenberg incongiuratu dein tôte partile, dupa incercari vane de resistentia cadiu in captivitate aprõpe cu totu corpulu seu de armata. Batalionulu romanescu se incercã se sparga p'intre inemici, dara intre 12 si 15 Martiu cadiendu 25 de soldati morti si 40 vulnerati, calulu maiorulu impuscatu sub elu, restulu companiiloru ajunse in disordine, cadiura si ele in captivitate, dein care au scapatu numai in Iuliu. Maiorulu Bohaciu si ceilalti oficiari cãti s'au reintorsu dein Franci'a, readunara resturile companiiloru, care apoi fusera dislocate in tienutulu cetaticu Ulm; mai tardiu inse batalionulu fu stramutatu érasi in Itali'a la Turinu, unde conveni cu alu duoilea batalionu. Amenduoe s'au intaritu prin camaradi adusi dein Transilvani'a; dupa aceea in 22. Dec. se tramisera de nou la õstea renana, unde pe la 14. Februariu 1800 ii aflamu la Illertisch.

In 9. Iuniu 1800 batalionulu alu treilea fu comandatu cã se ia si se strice siantiurile dela Offenhausen, ceea

*) Quum Dominus supremus Vigiliarum Praefectus Bohãts cum sibi credita tertia phalange Transylvanico-Valachica in cunctis cum hoste conflictibus, imprimis vero secunda Aprilis a. c. ad sylvam Mittelwald dictam, in conspectu totius exercitus realia praestiterit servitia et insignia suae prudentiae et fortitudinis documenta dederit — obligatum me agnosco Dominum supremum Vigiliarum Praefectum, et integrum Officialium Chorum, atque universam hujus phalangis militiam de gratiosa Domini Campi Mareschalli Locumtenentis Baronis a Kerpen complacentia certos reddere, eo addito: quod ego nihil ardentius exoptem, ac honorem, eundem praefitulum Dominum supremum Vigiliarum Praefectum, ejusque phalangem strenuam sub meo regimine habendi. Niederndorf 27-a Junii 1797.

B. Wukassovich,
G. M.

**) Tertia phalanx Valachica sub regimine Domini supremi Vigiliarum Praefecti Bohãts constituta, quamdiu meis copiis conjuncta fuit, se omni occasione, ut strenuos belligeros decet, exhibuisse, cujus rei singularia specimina dedit in proelio 2-a Aprilis an. c. inito, ut non obstantibus variis adversitatibus, et inimicis tempestatibus, indefesso fervore, et summa audacia se distinxisse testor, prout etiam super strenua Domini phalangis Commendantis, ejusque Minorum Officialium cooperatione, plenam meam et indubitam fiduciam, et animi complacentiam hisce notam facio.

ce s'a si intemplatu fõra altu impassu, decãtu cã maiorulu fu ranitu si trei ostasi cadiura in captivitate.

In 1. Decembre acelasiu batalionu partecipã la lovirea dela Obbach, unde locotenentele Tonciu cu una divisiune a prinsu unu oficiariu si 54 soldati francesci.

In 2. Decembre lovirea dela Lehnfeld fu mai crunta, inse si mai gloriõsa pentru batalionulu nostru, cã-ci dupa lupte de trei õre inemiculu fu luat la fuga, inse asia, cã comandantele, 22 oficiari si 870 soldati republicani au cadiutu in captivitate la romani, carii dein partea loru avura 8 morti si 13 raniti. Locotenentele maresialu comite Klenau multiami batalionulu pentru acea victoria prin ordinu de dî.

In batali'a dein urma a campaniei dein 1800 intemplatã la Feucht, acestu batalionu mai perdù 5 morti, 19 vulnerati si 8 õmeni in captivitate.

Dupa pacea inchiaietã de nou in 15. Februariu 1801, precumu celelalte trupe confiniarie, asiã si regimentulu II. confiniariu romanescu s'a reintorsu in patri'a sa. Candu a trecut acestu regimentu prin Clusiu, comitess'a Susan'a Nemesiu, veduv'a comitelui Haller, ajutata de mai multe dõmne si barbati, a datu in onõrea lui unu ospetiu mare, era cu acea ocasiune compatriotii romaniloru au adeveritu in façi'a lumei, cã ostasii de nationalitate romana sciu se mõra cã eroi pentru patria si tronu, de unde aru fi pututu inchiaie fõrte usioru, cã aceiasi ostasi aru scî se mõra inca si pentru libertate, si pentru existenti'a si solidaritatea nationale.

In campaniele austro-francesci deintre 1793 si 1801 perderile regimentulu nostru alu duoilea au fostu dein tôte trei bataliõnele de 1534 ostasi, carii adaosi le cei 1218 rãmasi in campani'a turcõsca, numerulu totale alu perderiloru a fostu in 13 ani: 2752. La cifr'a acõsta se se mai adaoge numerulu celoru morti in bataliile urmate dela 1805 pãna inclusive in an. 1814, si vomu afla cã acela trece preste 3000.

Artileri'a regimentelor confiniarie formata in trupa separata la 1793, a operatu mai virtosu in campaniele dein Itali'a, si anume in 25. Martiu 1795 in lupt'a dela Tauffer dein Tirolu. Dela 10 pãna in 22. Iuliu 1799 la bombardarea Alexandriei. In 15. Aug. 1799, in batali'a cea mare dela Novi. In dilele de antai ale lunei Decembre aceluiasi anu la Cunione, Genua si Mantua.

Pacea dein 1801 a tienutu abia 4½ ani, in care tempu regimentulu alu duoilea inca s'a restauratu si reintregitu prin soldati teneri. In 15. Augustu 1805 bataliõnele fusera concentrate pentru exercitiu si revista intre comunele Borgau, Suseni si Salva, pre candu deintr'odata in 22. Aug. duoe dein trensele fusera puse in marsiu acceleratu asia, in cãtu pe la 12. Septembrie ajunsera in Austri'a superiõre, in regiunile riului Enu (Oenus, nemt. Inn.) Intr'aceea armat'a lui Nãpoleonu apucase a strabate in provinciile austriace si ostile imperatulu Franciscu se aflã preste totu in retragere spre Vien'a; asia bataliõnele romanesci inca au fostu comandate se trãca riulu inapoi, si anume intre cetatea Wasserburg si intre Orenburg alu duoilea, era pe la Postenheim a antaileã; dara trupele francesci le ajunsera, si in iutile loviri ce avura, duoi ostasi au cadiutu morti, 5 raniti, 28

prinsi. Dupa inchiatierea pazei, cele doue bataliune ajunsera pâna in 28 Februaru 1806 érași pe la casele lor.

In Septembrie 1805 între alte înaintări câte s'au făcutu anume pentru ofițari de statu majoru, capitanulu Petru Mehiesiu fu înaintatu la rangul de maioru, ceea ce dein timpurile acelea se însemna că unu casu dein cele mai rari, că adeva unu romanu se ajunga in armata mai susu de rangulu unui capitanu. Într'aceea dein famili'a Mehiesiu apucașera a eși in dilele imperatului Iosifu II. câțiva barbati distinsi, precumu a fostu Mehiesiu secretariu de curte, auctoriulu documentului nationale cunoscutu sub titlulu *Supplex libellus Walachorum*, canoniculu Mehiesiu, traductoriu alu unoru carti theologice, camerariulu Mehiesiu dela Zlatna s. a. Frumôsa familia, dein care potu se éssa atâti barbati distinsi.

Cu Mehiesiu se mai făcù maioru inca si capitanulu germanu Kraitner, care a lasatu suveniri placute in regimentu. Anulu 1805 fusese unulu dein cei mai nefericiti. Nu a fostu de ajunsu departarea barbatiloru dela familii, au mai caditu si ploii necontenite, éra pe tempulu secerei in téniturile muntene a si ninsu, in câtu seceratôriele trebuia se scuture manunchii de nea; fenulu in parte mare a putreditu, éra papusioiulu a fostu culesu udu si necoptu. Atôra de acestea calamitati, pre câtu tempu regimentele de linia inca fusesera scôșe dein Transilvani'a, bataliunele confinariie remase in tiera au fostu dislocate pe la cetati; asia a casa au ramasu mai multu numai femeile si betranii. Intre asemenea impregiurnri colonelulu, si mai virtosu maiorii bataliônoloru trebuia se se ocupe si de interesele materiali a le populiatiunei.

Dupa trei ani, miscarile bellice se reincepura in Poloni'a. Preste pușinu Napoleonu érași plecà cu armat'a sa spre Vieni'a. Bellulu era declarat. Asia in 28. Februaru 1809 batalionulu romanescu care stà sub comand'a lui Kraitner, fu pornitu spre Poloni'a si in 9. Aprile ajunsu la cetatea Cracavi'a, unde generariulu Barnowatzky ilu dislocà in apropierea fortaretiei, éra arhiducele Ferdinandu ilu luà in revista si'lu laudà atâtu pentru bun'a ordine, câtu si pentru că era bene instruitu si exercitatu. Dupace Ferdinandu stramutà castrele la Varsivi'a, bataliônulu nostru in 14. Aprile inca fu dislocatu inpreuna cu celelalte trupe.

In 17. Aprile lovindu-se calarimea imperiale cu ulanii poloniloru, venatoriulu Darie Rosca dein comun'a Poieni prinse unu ulanu calaretu si in naivitatea sa romanésca, ilu duse arhiducele Ferdinandu, că se ilu faca prezentu.

Cu totulu alta afacere bellica avù se sustiena batalionulu romanescu indata in urmatôriele dile a le lui Aprile. In 19. Aprile se decise inpresurarea (obsidiunea) Varsiviiei. Într'aceea batalionulu anteu dein regimentulu II. romanescu inca ajunsese dein Transilvani'a in castre. Ambele acestea bataliune intrunite, in 25. Aprile fusera expuse cumu amu dice, in gurile tunurilor Varsiviiei; totusi in acea di numai unu soldatu a fostu ucisu. In 26. Aprile nôptea pe la 1 ôra generariulu polonu Kamentzky atacà regimentulu romanescu in padurea pe unde acesta era se tréca. Mai antaiu i se opusera numai doue plotone sub comand'a locotenentului primariu Iliciu; vedindu in se că foculu se in-

cinge dein parti diverse, mai intrara alte doue sub comand'a stegariului Morariu. Acelea patru cete mici ténura foculu pe unu geru infricosiatu pâna la 4 ôre demânéti'a, cu perdere numai de 1 mortu si 9 raniti. Inemiculu se retrase pușinu, in se numai că pe la 6 ôre se se reintôrca cu poteri induoite si ajutatu de artileria. Pe la 1 ôra, acea una semi-compania romanésca postata de câtra suburbea Prag'a, fu lovita dein dosu. Atunci compani'a comandata de Iliciu si Morariu perdiendu'si directiunea p'ntre stratele necunoscute, între focuri necontenite se retrase pâna la casele principelui Radzivil, unde lovita de nou si de aprôpe, Morariu caditù in captivitate la poloni, éra Iliciu restaurandu ordinele si batendu-se mereu dein strata in strata, ajunsese pâna la grosulu trupeloru austriace, care acuma fusera constrinse a intra tôte in focu, in se lucru aprôpe inesplicabile, fôra tunuri si fôra calarime; pentrucà husarii unguresci comandati de comitele Hotitz in aceeasi nôpte fusera batuti fôrte reu si luati pe fuga p'ntre paduri si locuri baltôse necunoscute, pe unde intrasera orbesce, că orice trupa batuta de Ddieu cu comandanti miserabili. Asia dara trupele pedestre austriace lipsite de orice ajutoriu energiosu, se mai ténura barbatesce pâna la 10 ôre inaintea amiediei, pre candu li se anuntià, că husarimea scapase numai că prin urechile acului de perire totale, condusa de duoi husari, carii dein intemplare cunoscea locurile; prin urmare se retraseru tôte regimentele dela Prag'a. Dein bataliunele romanesci, au ajunsu in captivitate locotenentele Adamoviciu, stegariulu Morariu, mediculu Ohr, chirurgulu Wilhelm si 169 de soldati.

Dein tóta descrierea acelei batalii esse, că lupt'a dein acea nôpte si demânéti'a sustienuta de romani, a salvatu trupele imperatesci de unu periculu neasemenatu mai mare de câtu a fostu simpl'a retragere dela Prag'a. Acésta se cunosce mai virtosu dein fapt'a arhiducele Ferdinandu, carele indata a duo'a di, in 27. Aprile, laudà prin ordinu de di portarea trupeloru, éra soldatiloru li se dete carne si vinarsu gratis; totu-odata pe locotenentele Coppiciu si pe 50 de venatori romani, carii stetesera in acea di sub comand'a generariului br. Mohr, pentru meritele castigate la Prag'a Varsiviiei, ii recomandà de a dreptulu la imperatulu Franciscu, că pe unii carii s'au distinsu mai multu decâtu altii.

In doue septemani trupele austriace fiindu restaurate si provideute cu artileria mai multa, au reinceputu hostilitatile la Varsivi'a. Pe la 16 si 17 Maiu bataliunele romanesci inca se aflà in faci'a inemiciloru. In acelea dile venatoriulu Ioanu Dragusiu observandu, că duoi poloni si mai alesu unu francu facu multe stricatiuni prin exactele loru ténitiri, isi propuse că se inpusce pe toti trei; 'ia si inpuscatu pe toti trei de pre unu podu; dara preste pușinu fu ranitu si elu prin unu glontiu de tunu. Generariulu Mohr donà bietului Dragusiu unu galbinu de auru; atâta totu.

Dupa alte scaramusie mai usiôre dein 2 et 10 Iuniu, indata in 11 aflandu-se romanii dislocati la Szolkoska-Wala, trei companii romanesci ajutate de ceva calarime, se inieptara de trei ori asupra cetei inemice de 1500 ostasi care stà in faci'a loru, si nu se lasara, pâna nu o sparsera, luandu'i si câteva tunuri si mai multi prinsi, altii raniti si morti.

In 21. Iuniu maiorulu Kraitner a fostu comandatu in avangarda cu trei companii romanesci si cu unu escadronu de calareti si a inaintatu pâna la Konsky, unde s'a lovitu cu inemicii, perdiendu 6 fetiori in captivitate si 2 raniti.

In 11. Iuliu batalionulu lui Kraitner ajunse pâna la Xoncz, unde pusu fiendu in arieru-garda, tóta dio'a stete expusu la puscaturele de tunuri, pâna candu sér'a intrà in focu alaturea cu calarimea si tienù la lupta pâna nôptea tardiu. In 14. Iuliu ajungèndu la Cracavia in siantiurile de impresurare, totu intre puscaturele inimicului, in fine, cetatea batuta tóta dio'a de austriaci si de rusi, cadiù in potestatea acestora.

Alte conflicte si scaramusie mai mici, intemperate pâna in dio'a inceperii armistitiului, le trecemu cu vederea. Dupa inchiaderea pazei dein 12. Decembre trupele se reintórsera in statiunile loru, si batalióenele nôstre inca ajunsera in Ianuaru 1810 in patri'a loru, unde au petrecutu érași numai duoi ani pe langa ocupatiunile loru usitate.

In a. 1812 Napoleonu Bonaparte decisu a sfarma, cumu dicea elu, colossulu septentrionalu, a declaratú Russiei bellu, si a plecatu asupra'i cu armata dein cele mai mari. Imperatulu Austriei care acumu ii era socru, sub specie de ajutoriu a scosu armata de observatiune cá de 80 mii. Atunci regimentulu alu II-lea romanescu fu pusu de nou in miscare. Concentratu mai antaiu intre comunele Iadu si Borgau, fù trecutú prin revista, dupa aceea batalionulu 1 plecà in 20. Aprile sub colonelulu Lenk la Galiti'a, de unde se reintórse numai in Iuliu 1813, pentru cá se fia dislocatu in garnisónele transilvane, si anume trei companii la Brasiovu, dein caus'a ciumei, care in urm'a campaniei ruso-turcesci de siese ani isi ridicase érași capulu in Romani'a. Batalionulu alu duoilea fu tramisu érași la Itali'a, unde

In lovirea dein 28. Octobre 1813 la Marco Pievo se ranira locotenentele Morariu si 7 soldati; in 20. Novembre la Veza sergentu-maioru Borocellu si 20 soldati cadiura in captivitate. In 27. Novembre divisiunea comandata de capitanulu Marincoviciu unita cu militi'a nationale la Vumiglio reocupà fortarèti'a Tonale, prinse si unu oficiariu si 49 calareti corassati. Aprópe de Laco de Garda corporalulu Ionica Bichisianulu cu 20 de ostasi dein compani'a capitanului Mayer, aruncanduse asupra unei companii de inemici, o scóse dein positiune, ii luà unu tunu si deschise ostasiloru drumulu cá se póta face requisitiune de victualii, pre candu nu mai avea de mancare. Ionica fu decoratu cu medalia de argentu.

In 7. Decembre operandu in Val Camonica sub Monte Tonale, stegariulu Stefani fu ranitu greu, locotenentele Scheidel, chirurgulu Pálfi si 40 soldati ajunsera in captivitate.

De aci incolo preste érna operatiunile bellice au fostu mai puçine pâna in 16. Feb. 1814, dió'a bataliei dela Salo. In acea di, batalionulu romanescu separatu de grosulu armatei, insoçitu numai de puçina calarime, lovitú de càtra vice-regele Italiei cu trei batalióene de granadiri si cu trei scadróne de calareti, trebui se se retraga pâna la Toscolano cu perdere de 35 soldati morti. A dou'a di in 17 se restaurà lupta si mai crunta, in care capitanulu Branowatzky fu ranitu, locotententii Bertleff (sasu) si Motiu, stegariulu

Stefanoviciu cu 5 sergenti majori si mai multi soldati cadiura in captivitate. Generariulu comandante comite Bellegarde mirandu-se de acelu atacu furiosu, intrebà pe senatulu dela Salo despre caus'a care iritase pe viceregele asia multu in contra batalionului romanescu, in càtu se mérgea in persóna si cu atàta potere asupra lui. Respunsulu senatului fu: „Acelu batalionu a impuscatu pe mai multi oficiari de frunte si chiaru pe adjutantele viceregelui.“

Batalióenele romanesci avea venatori minunati, carii oricandu ochià, nenerià. De aici si strigarea cunoscuta in Transilvani'a, care se audià dein gurile insurgentiloru in 1848/9: „Motiule, hotiule, nu pune pusc'a la ochi.“ Pusc'a este arma excelenta, in man'a celui care o cunósce si o scie tracta.

Dupa pacea dein 19. Aprile 1814 batalióenele romanesci s'au intorsu érași in patri'a loru, pentru cá se nu mai éssa pâna in a. 1846. In periodulu de ani 33 imperiulu nu mai venise in strimtóre atàtu de infricosiata, in càtu se'si calce cuventulu datu in 1763, cá pe militi'a confiniaria nu o va trage dela destinatiunea sa si nu o va scóte in tieri straine.
(Va urmá)

Diferitele datine pentru asediarea mortiloru, cu privire la arderea cadavreloru.

Trei profesori-medici italiani: Polli in Milano, Gorini in Lodi si Brunetti in Padua au pusu de curendu in miscare spiritele muritoriloru cu o idea, ce tinde a reformá o datina, carea de mii de ani e practicata la tóte popórele, cari au ajunsu la óresi-care gradu de civilisatiune. Intrég'a presa européna, barbati de competinta specialitate, institute de acéstasi natura, brosiure numeróse destinate poporului, in fine chiemati si nechiemati, fia-care din alu seu punctu de vedere, aici cu o satisfactiune triumfatórie, colo cu unu scepticismu rece, mai incolo cu o fanatica gróza ni vestescu cá suntemu in ajunulu unei importante reforme sociale, cá adeca ni se voru arde corpurile!

Facia de acésta revolutiune a spiriteloru, de care e cuprinsa intrég'a lume civilisata, se vedemu o parte a ei, natiunea romana, care actitudine si-a lúatu? — Nici una! — O mórta indolintia este totulu ce observamu in sinulu acelu poporu, care se gerédia de falnica descendintia a acelei glorióse ginte, la care idea, acum resuscitata de ratiunea sanatósa, era generalisata si ocupá locu intre datinele, din care noi multe amu pastratu pâna in diu'a de astadi!

Fia cá idea arderei cadavreloru inca nu e destulu de latita, cá in fapta nu e nicairea introdusa, séu cá dóra dein principiu nu ne simtimu entusiasmati pentru densa; o nepasare atàtu de apatica nu ni este permisa, cá-ci acésta ar dovedi cá nu suntemu in curentulu evenimenteloru, ce este analogu cu regresulu!

Adencu miscatu de acestu frapante adeveru, cutediaiu insumi, in lips'a altoru poteri mai competente,

a încercá se atragu asupra acestui obiectu atentiunea romanmei adunate aici la nobilulu indemnu alu asociatiunei transilvane, care in acesteia tempuri de nevoi este fal'a si mangaierea intregii romanimi de dincóce de Carpati.

Inainte de ce a-si trece la adeveratulu meritu alu temei, fia-mi permis a me oprí putientelu la momentuosulu actu alu mortii.

Sórtea tuturoru corpuriloru organice culminédia in dissolutiune. Astu-feliu numimu acelu stadiu de transitiune, in care elementele care au compusu intregulu — relacsandu legatur'a ce le-a conciliatu, adeca poterea vitala — se descompunu, incetandu astu-feliu tóte functiunile loru. — Omulu cá organismu urma legiloru aceleasi naturi. — „Candu s'a stinsu ultim'a schintea de viétia, si candu a incetatu si intiepenitulu cadavrului, atunci se incepe o noua lucrare. Germeii vii, cari s'au sporitu pe deasupr'a, precum si in internulu cadavrului, se desvolta, se multiescu, strabatu in tóte particellele organismulu, si acolo operédia o descompunere completa a tieseturiloru si a sucuriloru; acésta e putregiunea.“*) Cu alte cuvinte, organismulu in acestu stadiu se dissolve in ultimele elemente chemice, din cari era compusu, si acésta numai dupa estrem'a enervare a poterei vitale. Ce va se dica acésta potere vitala, in essenti'a ei nu o cuuóscemu; scimu atáta cá e o sublima o suprafirésca, nevediatá daru la tóta clipit'a simtita potere, carea creadia, sustiene si derima. Acést'a e bas'a religiunei Brahminiloru, cari credu intr'unu dieu creatoriu Brahma, in altulu conservatoriu Visnu, si in alu treilea derimatoriu Siva. Acésta eterna lege a naturei a datu nascere si credintiei despre peregrinarea sufleteloru, cá-ci din materi'a pravusita a omului crescú si se natrescu alte corpuri organice, plante, animale.

Devenindu omulu prin mórte nu numai nefoliositoriu celoru remasi in viatia, ci chiaru stricatiósu pentru densii, — delaturarea lui din sinulu acelora, intre cari nu mai avea locu, o impunea insasi natur'a lucrului.

Asiediarea, respective delaturarea cadavreloru omenesci, s'a practicatu in mai multe moduri

In tempurile cele mai antice, la popórele din testamentulu vechiu, si anume la Egipteni aflamu practicata cu predilectiune imbalsamarea mortiloru. Fanatic'a iubire ce domniá in viati'a patriarcala la popórele din biblia, mai vertosu facia de capii familiari, nu incetá nici dupa mórtea acestora, si acésta aderintia ei o manifestau prin aceea, cá cadavele loru nu le lasau se putredíesca, ci se nesuiiau a le conservá celu puçinu in form'a loru esterióra cátu se poté de indelungatu. Posibila era acésta procedura cu atatu mai vertosu, cá-ci erau in posesiunea

*) Fernande Papillon „Physiologie de la mort“ in „Revue des deux mondes“ 1873.

unui medilocu nóue necunoscutu, care asecurá conservarea figurai pentru sute de ani.

Mai tardiu aflandu cá acestu modu pretinde tempu multu si spese enorme, Egiptienii avisati si de impregiurarile locali, clim'a cea ferbinte, ei introdusera mumificarea. — Corpulu fóra viatia se asiedia intr'unu arbore scorburosú séu in altu locu acomodatu, unde apoi de arsiti'a sórelui séu de inalt'a temperatura a aerului atmosféricu evaporandu tóte sucurile cadavrului, aceea ce remane e o masa compacta, tiépana, uscata, care se numesce mumia. Asemenea mumii se potú vedé in tóte museele antropologice, aspectulu loru in sa nu credu se însuffe vre-o pietate europénului!

Cumu-cá arderea cadavreloru in Egiptu nu se practicá, e fórté naturalu, déca consideramu marea lipsa de lemne, de care suferu acelea provinci. — Éru inmormentarea in solulu celu ferbinte si nasi-posu ar' produce probabilmente acelasi efectu alu mumificatiunei.*)

Intierinarea (inmormentarea) séu asiediarea in pamentu a mortiloru este o datina dintre cele mai vechi, si e cea mai respandita. In evulu anticu ea era practicata mai vertosu de evrei. La Romanii vechi pe unu tempu inca era in usu, dara cultulu cadavreloru degenerase intr'atata, in catu ele se inmormentau in mediloculu orasieloru, ba chiaru le pastrau balsamate si prin case. Urmarea acestui abusu nenaturalu a fostu, cá Roma fu bantuita de o ciurma teribila, candu apoi intierinarea se oprise si arderea cadavreloru in genere se decretase prin lege.

Pentru crestinií cei d'antaiu inmormentarea era fórté bine primita, cá-ci esecutarea ei se potea indeplini fóra nici unu sgomotu. — Isusu insusi fiindu inmormentatu**), generalisarea intierinarii la popórele crestine usioru o potemu esplicá. Fia-care crestinu voiá a se impartasi de aceleasi cerimonii, de cari avú parte salvatoriulu seu; mai tardiu apoi ele trecura in cadrulu cultului religiosu, de si urme despre aceea cá Isusu ar' fi impusu intierinarea, nu se afla in scriptele sante. Mai in urma ratiunea inmormentarii se argumentá prin aceea, cá se se faca posibila invierea, cá si candu acea potere, care e capace a însuffá viatia in putregaiu, nu tocmai asia ar' poté inviá ori ce alta materia mórta.

*) Emeritulu professoru Arányi in cursulu prelegeriloru sale din anatomi'a patologica, ni-a aratatu mumi'a unui capitanu inmormentatu in Bud'a pe unu locu nesiposu si care era continuu in fati'a sórelui. Acelu capitanu fu paremi-se dupa 50 de ani desgropatu si cá unu fenomenu raru in Europ'a, transportatu in museulu pato-anatomicu alu universitatii dein Bud'a-Pest'a.

**) Acésta inmormentare in sa a diferitu de cele astadi generalminte usuate prin aceea, cá in locu se se asiedie immediatu in grópa, corpulu s'a pusú in pétra scobita, asemenea datinei ce domnesce si astadi in Barcelloua si alte orasie spaniole.

Dar' se cercamu cari suntu motivele ce au potutu revoltá spiritele invetiatiiloru si a toturoru ómeniloru descepti contra unei datine de mii de ani exercitate?

Reflectandu la multele si grelele inconveniente cu cari e impreunata intierinarea cadavreloru, si pre cari numai progresulu seclului nostru le-a potutu descoperi si apretiuí dupa valórea loru: nu scimu careia se-i insusimu momentuositatea cea mai mare. — Salubritatea publica este fóra indoiéla ce ni atrage in primulu locu atentiunea. — Acésta dein anu in anu totu mai cumplitu atacata, a pusu in miscare energica intregulu aparatu alu barbatiloru de specialitate din tóta lumea. Dara cum nu, candu morburi sporadice devinu epidemice, ér' cele epidemice, locale! Coler'a, plag'a infricosiata a nóstra, care mai de multu numai raru veniá se-si secere viptimele, acelu morbu epidemicu in deceniulu dein urma pare a fi devenitu pentru Europ'a endemicu, se pare a'si fi mutatu inspaimantatoriulu cuibu in mediloculu foculariului culturai. — Afara de aceea Ungari'a, Transilvani'a, Romani'a, va se dica teritoriulu pe care locuiescu Romanii, este mai in fia-care anu bantuitu de friguri tifoide, intermitente etc., devenite epidemice. — Sciinti'a medicala fatia de acestea desastre apare ilusória, increderea poporului in medicu dein ce in ce totu scade.

Intra astu-feliu de impregiurari sinistre nu e mirare, déca si poterile domnitóre s'au implutu de grigia pentru sórtea popóraloru, cari macelate in tempu de resbelu de feru si de focu, suntu in tempu de pace decimate prin epidemii.

Eflusulu acestoru desastre este intr'altele si actualulu congressu internationale alu mediciloru care numai ce'si incheia activitatea in Vien'a. — Guvernatorii destineloru popóreloru au inceputu in fine a recunósce, cá pentru igien'a publica trebue facutu mari sacrifice, si astu-feliu s'au pusu tóte poterile in lucrare pentru eruarea si delaturarea causeru cari bantuiá atatu de multu sanatatea cetatieniloru.

Acumularea cadavreloru omenesci la cateva urme sub nivel'a pamentului, acolo principalminte, unde numerulu locuitoriloru e mare, s'a doveditu de un'a dintre capitalele cause pentru destrugerea sanatatii. — Din cimiterie se respandescu emanatiuni pestilentiale, cari otravescu cu incetulu, dara cu atatu mai eficace.

Se cercamu insa mai de amenuntulu, cum devinu „holdele Domnului“ foculariu de infectiune pentru acei fii ai sei, cari inca n'au intratu in sinulu loru?

Éta cum!

Cadavrulu se asiédia in o adencime de cateva urme, si apoi se astruca, inchidiendu-se cu densulu si o cantitate de aeru atmosfericu, care a intratu in cociugu, cripta, etc. Column'a tierinei própsete si rare in urmarea sapaterei, de ploi si zapada devine curendu sbcuta pana in adancime, tierin'a umeda incepe a evaporá, temperatur'a intr'ens'a cresce, si apoi

corpulu omului séu animalului espusu influintieloru reunite a aerului, apoi, si temperaturai cevasi mai redicate, suferu unu siru de decompositiuni chemice, alu caroru terminu finalu este straformarea in gazu acidu-carbonicu, amoniacu, azotu, apa, etc.

Gazulu azotu, acidulu carbonicu, acidulu sulfhidricu, amoniaculu si aburele de apa se respandescu in atmosfera, séu se dissolva in umediél'a tierinei^{*)}. Tóte aceste eleminte descompuse, producte ale putregiunei, conduse pe ori ce cale in organismulu omului, nepotendu-se assimilá acestuia, nu potu fi suportate fóra vre-o mare dauna pentru economi'a sa. Si cumu-cá suntu cái, prin cari mortaciunile potu stricá viiloru, amu atinsu mai susu. Esalatiuni in atmosfera persistu neintreruptu, de si intr'unu modu multu mai incetu decatu cá intre impregiurari normale se potemu observá.

In mesura multu mai empirica se infectédia aerulu, de cate ori se destupa vre-unu mormentu, séu mai vertosu candu se deschide vre-o cripta, unde zacu mai multe oseminte. Asiu dori cá fia-care d'intre d-vóstra se asiste la deschiderea unei cripte care multu tempu a inchisu in laintrulu ei cadavre putredite. Credu cá v'ati convinge, cá acestu ultimulu locasiu nu convine nici religiunei, nici umanitatii. In susi mormentarii, acesti muncitori cu membre otelitate, ale caroru simtiuri se paru a fi tempite de miasmele cimiterieloru, ei inca se intorcu cu aversiune dela gur'a criptelor, de cate ori le deschidu pentru deschiderea unui nou venitulu.

Wegman-Ercolani in brosiur'a sa^{**)} despre arderea cadavreloru insira mai multe casuri, unde sanatatea publicului a fostu in celu mai frapante modu periclitatu prin cadavrele putredite. Unulu cá de proba aflamu de lipsa a reproduce si noi.

Intr'unu orasielu alu Germaniei fú in véculu trecutulu inmormentata in baserica o dama fórtu corpulenta. Duminec'a prosima erá di de comunicatu. Dintre 180 de comunicati peste 60 se bolnavira de dupa actu, unii murira intre cele mai crancene dureri. S'a presupusu cá vinulu din comunicatura ar' fi fostu otravitu. Clisieriulu din preuna cu adjuntii sei toti fura arestati si pusi la torture, ei inse asecurau cá suntu nevinovati. In duminic'a urmatória la ordinatiunea autoritatii civile s'a pusu pe altariu o cupa cu vinu, destupata, carea dupa o ora fú incarcata de mii de insecte. Investigandu urmele loru s'au aflatu ca acele insecte venisera dein mormentulu damei, carea inainte de 14 zile fusese inmormentata in baserica. Mormentulu se destupá, si dintre patru ómeni, cari au lucratu acolo, doi murira numai decatu, ceialalti doi fura numai cu mare grija din partea mediciloru scapati.

*) Figuiet „Le lendemain de la mort.“ p. 5.

**) „Die Leichenverbrennung als rationellste Bestattungsart, Zürich 4. Auflage. Cea mai completa scriere de acésta natura.

Interdicerea inmortariloru in suteranele basericesci e inca unu triumfu alu progresului. Acumularea cadavreloru in giurulu basericii, fia din iubirea de argintu alu clerului, séu din ambițiunea unoru familii, a fostu o procedura fórte nerationala, care in tóte tempurile a datu unu contingentu insemnatu casuistici de infectiuni prin gazuri miasmatiche.

Acum se vedemu pe ce alta cale potu strică cadavrele astrucate sanataii ómeniloru? Unu medilocu poternicu care e capabilu a introduce germenii putrediei in organismulu nostru, este fóra indoiéla ap'a. E lucru cunoscutu cà paturile pamentului suntu fórte poróse. Acésta porositate face posibila stracurarea umediei la o indepartare multu mai insemnata de catu distanti'a ce de comunu e intre cimiterie si locuintiele ómeniloru. — La noi in Austro-Ungari'a distanti'a ce trebuie se desparta cimiteriele de teritoriulu locuitu de ómeni, e prescrisa la 125 de stangini, de doue ori mai mare de catu in Itali'a.

Dar ce folosescu aceste mesure pucinu rigoróse, candu de o parte locuitori se afla atatu pe lenga cimiterie, catu si in intrulu loru, cari apoi ocasionalmente usioru potu deveni purtatorii infectiunei, ér' de alta parte s'a constatatú cà difunderea sucuriloru si gazuriloru suterane este multu mai estinsa.

Forster a aflatu cà cu ocasiunea instalarii gazometrului in Sondershausen ap'a in fontane a prinsu mirosulu si gustulu gazului la o distanti'a de preste 340 de stangini, care numai dupa repararea gazometrului a incetatu.*). Directiunea ce-si ieau apele suterane ni-este pucinu cunoscuta. Sapandu o fontana, ne miramu cum la o adencime de 10 stengini nu damu de apa, pe candu in fantan'a vecinului totu pe acela nivelu la cativa stangeni ap'a e in abundantia. Aci ap'a e buna, colo nu o poti bé. Candu scade Muresiulu intr'o mesura neindatinata, o mare parte a fontaniloru dein Deva séu au secatu de totu, séu ap'a in ele e fórte scadiuta. Scadiendu Dimboviti'a la Bucuresci, apele minerale dela Vacaresci au suferitu atatu de multu, in catu a inceputu lumea a trage la indoiéla feruginositatea loru.

Ce alta dovedesce acést'a invederata impregiurare, decatu cà apele suterane stau intr'unu necsu fórte estinsu, si astu-feliu usioru potemu cuprinde, cum dimicaturi organice potu veni in contactu infectivu cu organismulu nostru.

Dara nu numai din consideratiuni igienice s'a doveditu intierinarea de daunósa; esistu si alte nu mai pucinu importante motive, cari reclama cu intetire reformarea acestui usu pocitu. Abea este orasiu in Europ'a, unde caus'a cimiterieloru nu ar' fi un'a dinire cele mai nesuferite, dein punctu-de-vedere economicu. Implendu-se in cursulu aniloru te-

ritoriulu respectivu de cadavre, comunitatea trebuie se se ingriégasca de unu altu locu pentru morti, sacrificandu astu-feliu o parte insemnata din teritoriulu fructificatoriu, pentru alu aruncá in categori'a capitaleloru mórté. — Cu ocasiunea desbaterei unui nou cimiteriu, s'a datu impulsu in Zürich cetatieniloru de s'au adunatu la unu meetingu, unde 2000 de ómeni in baserice'a St. Petru in frunte cu preotii, professorii si medicii cetatii s'au dechiaratu pentru stergerea intierinarii si introducerea arderei cadavreloru. Si acést'a dein caus'a, cà in proportiune cu desimea populatiunei in miculu cantonu, teritoriulu ce ocupa cimiteriele este multu mai insemnatu, decatu cà se se póta suportá lips'a lui. In Parisu caus'a cimiterieloru a devenitu o adeverata calamitate. Parisulu posede de presinte 20 de cimiterie, d'intre care 14 suntu intre murii cetatii, éru 6 afara de cetate. Cele 14 din cetate suntu in principiu inchise, in cele mai insemnate dintre ele, adeca Père-Lachaise Montmartre si Montparnasse se permitu inca numai in criptele familiari inmormentari. Celelalte voru fi in scurtu tempu tóte pline. Cestiunea deschiderei unui nou cimiteriu e la ordinea dilei. S'a proiectatu Méry-sur-Oise pentru arangiarea unui imposantu cimiteriu comunu parisieniloru, dara fiindu cà e in o departare fórte mare, proieptulu afla mai vertosu la clas'a mai seraca a poporului, opositiune fórte apriga.

D. Herold referintele causei in senatu dise la capetulu referatei sale: „Cu parere de reu a trebuitu se lasamu la o parte cestiunea arderei cadavreloru, unu sistemu care atatu din punctu-de-vedere alu sanataii publice, catu si dein alu lipsei de teritoriu, si alu cultului mortiloru, e fórte recomandabilu, dara pre carele legile cari suntu in vigóre in Franci'a, inca nu ni-lu permitu.*)

Dein punctulu-de-vedere alu moralului publicu inca se combate intierinarea. Profanarea sanctuariului funebru mai vertosu din intentiune talharésca, obvine — durere — destulu de desu. Desgroparea mortiloru, cu scopu de ai despoiá de pretiósele ce i ornédia, se intempla adeseori. In ultimulu resbelu civilu alu Franciei comunistii au intratu in catacombele, unde zacu osémintele domnitoriloru si cu mana sacriléga au rapitu totu feliulu de pretióse cari ornau monumentele loru. — Casuri de unu caracteru multu mai infernalu ni suntu cunoscente dein seclii trecuti, candu ómeni morti si putrediti se sco-teau din mormentu, pentru cà se li mesure pedeps'a, carea in viétia nu au indurat'o.**)

*) „Le Figaro“ finea lunei Apriliu 1874.

***) Unu casu revoltatoriu de inima si spiritu din domeniulu istoriei antice, de care face amintire Küchenmeister („Ueber Leichenverbrennung.“ Erlangen 1874) ni permitemu a reproduce si

*) Wegmann Ercolani „Leichenverbr.“ p. 26.

Si acumu se revenimū acolo de unde amu plecatu. Am amintitu la introducere, că lumea clocótesce in scarmanarea reformei, care nu va se dica mai puçinu decâtu resturnarea usului de intierinare, ca a unei proceduri necorespondietórie spiritului timpului, si inlocuirea lui in generalu cu arderea cadavreloru.

Puçine idei mari au produsu in restimpu abea de unu anu anu, de candu seriusu se desbate acést'a cestiune, o sensatiune atatu de puternica, cá idea arderea cadavreloru. In orasiere mai mari totu omulu vorbesce de dens'a. Diuariele in tóte dilele aducu sciri despre noulu stadiu in care a ajunsu cestiunea, si despre cuceririle totu mai mari ce s'au facutu in favorulu ei.

Arderea cadavreloru cá ceremonia funebrala, o vedemu figurandu in anticitate la cele mai multe popóra.

La evrei, greci, slavii vechi era pe langa intierinare si ardere in usu. La Romani pe cum amu fostu amintitu, a fostu intr'unu timpu eschisivu practicata.

„ Pars argenti subieri feretro
Triste ministerium, et subiectam more parentum
Aversi tenere facem
Postquam collapsi cineres, et flamma quievit

Ossa quae lecta cado texit chorinaeus ahenó.“

(O parte a multimei sa asiediatu sub imposantulu catafalcu; tristu servitiu, si dupa datin'a parintiloru, intorcându si capetele tieneau de desubtu tortiele. Éra dupa ce s'au prefacutu tota in cenusia si s'a potolitu flacar'a, Chorineu le-a ascunsu ósele adunate intr'unu vasu de metalu). Astfelu descrie Virgiliu ceremoniele esecutate la arderea lui Misenu.*)

Cu latirea crestinatati arderea cadavreloru a devenitu totu mai rara, asia incatu astadi o aflamu numai la indieni. In Europ'a afara de arderile celoru condamnatu la acestu soiū de mórte, aflamu insemnate si unele casuri voluntarie, Ultimulu dintre acestea s'a intemplatu in Florentia la finea anului 1870. Radjah, unu principe indianu, aflandu-se in calatoria lu ajunsu mórtea in Florentia, unde numai decatu se essecutà dupa ritulu indianiloru arderea

noi, pentru cá elu caracterisédia in celu mai eclatante modu, pana unde póte ajange vilitatea si spurcatiunea omenésca. Pap'a Stephaná ordinus[desgroparea antecesoralu seu Formosus in 890, carele de 8 luni inmortentatu putredise de totu. Apoi 'lu invescú in ornatulu pontificalu si 'lu asiédia pe unu tronu, in midiloculu salei „Sinodulu de gróza“ (Synodus horrenda), unde apoi i intense unu procesu formalu cu acusa si aparare. Dupa incheierea acestei proceduri judetiale, sarindu Stefanu se rapedi spre cadavru, i-lu impinse diosu de pe tronu, ordona calailoru a-i taiá degetele, cu cari acel'a a fostu santitu episcopii si a-i aruncá corpulu desbracatu in Tibru. Pescarii scotiendu cadavru lu Formosus lu ingropatu interimalu, care dupa asasinarea „Hienci cum lu-numiau Romani, fu cu tóta pomp'a la ordinatiunea papei Romanus inmortentatu.

*) „Aeneidos“ lib. VI. v. 222—228.

cadavrului seu cu tóta pomp'a si in presentia unei multimi imposante. Se dice ca actulu neindatinatu nu a implutu de gróza pe publiculu aspectatoriu, ci dein contra, s'a escatu o dorintia generala a se afla unu metodu mai simplu si efinu, care aru poté fi introdusu in totu loculu.*) — Nu incapa indoiéla ca acestu casu a datu celu mai puternicu boldu investigatoriloru italiani de s'au sufulcatu a studiá mai adencu caus'a. Resultatulu e multumitoriu, cá-ci sau descoperitu mai multe moduri, cari tóte in lips'a altoru mai perfecte aru poté contá la popularisare.

Me voiu incerca a le face pe tóte de-a rendulu cunoscutu in liniamintele loru principali, avisandu pre cei ce-i interesédia mai de aprópe caus'a, la descrierile insusi ale autoriloru.

Professorulu Polli Milanu a in facutu probe de arderea cadavreloru in urmatoriulu modu:

Corpulu se asiedia in o retórta cilindrica de feru turnatu, cam in form'a urnelorū vechi. La gur'a retórtei se introduce unu currentu de gasu luminatoriu, care apoi in vasu se mesteca cu aerulu atmosfericu. Aprindiendu-se gasulu, corpulu de inalt'a temperatura a acestuia se usca, carbunifica si in scurtu se preface in cenusia. Pe gur'a cealalta a retórtei esu gasuri de o densitate mai mica séu mai mare, éra pe fundulu ei remane dupa incheierea operatiunei numai cenusia si substantia varósa a oselorū. — Astufeliu câteva óre ajungu pentru a produce acelasi resultatu, carele prin intierinare numai dupa unu lungu siru de ani si spre daun'a a mii de ómeni se póte effeptui. Procedurei lui Polli in sa se imputa acelu defectu, ca gasurile desvoltate in cursulu operatiunei si anume: acidulu carbonicu, gasulu hydrogenicu si ammoniacalu atingu neplacutu organulu mirosului, éra de alta parte remasitierele dupa processulu arderei (cam $\frac{1}{12}$ parte a cadavrului) suntu de o cantitate pré mare. Invetiatulu profesorulu in sa a construitu de curendu unu aparatulu, care e scutitu de aceste defecte.**)

Alu doilea modulu l'a inventatu professorulu Brunetti in Padua, care l'a si demonstratu cu ocaziunea espositiunei din Vien'a, unde aparatulu de inpreuna cu tóte sculele trebuintiése érá espusu in unu departimentulu separatulu. — La procedur'a lui Brunetti se recere unu cuptoriu de pétra vertósa (refractila), unu aparatulu pentru regularea flacarei si a temperaturei, si o lespede de metalu, pe carea se asiedia corpulu. — Operatiunea se petrece in urmatorierele trei perióde:

Periodulu dintaiu. Aprinderea cadavrului. O diumetate de óra dupa aprinderea lemneloru ingramadite in cuptoriu, incepe corpulu a arde; apoi in

*) Wegmann-Ercolani „Leichenverbr.“ p. 13.

**) A se vedé in detaiu „Pr. Dr. Polli“ Sulla incinerazione de cadaveri“ Milano 1872 si Wegmann-Ercolani „Leichenverbr.“

Periodulu alu doilea urmédia arderea spon-tana a corpului, care fenomenu esserce, dupa dicerea profesorului, o impressiune adenca asupr'a assisten-tieloru preocupati de o meditatiune profunda. — Déca lemnele au fostu bine asiediate, ajungu 2 óre pentru o carbonisatiune completa.

Periodulu alu treilea. Resturile prefacute in carbuni se aduna pe lespede de metalu la olalta, se acoperu cu alta lespede de feru turnatu, si con-centrandu astu modu caldur'a, pentru alimentarea ei materialulu focului se reinnoiesce. — Resultatulu fi-nalu e cu ajutoriulu a 140—160 punti de lemne prefacerea in cenusia a partiloru moi, si complet'a calcinare (prefacere in varu) a aseloru.

Dupa ce s'a recitu cuptoriulu, cenusia si remasi-tiele compacte se aduna si se punu in urna pentru a li se dá odihna eterna. Remasitiile unui barbatu de 102 punti de greu, dupa ardere au apasatu 3 1/2 punti.*)

Alu treilea modu pentru arderea cadavreloru este alu profesorului Gorini in Lodi, care difere de ambele dejá aescrise. — Materi'a ce folosesce den-sulu, si pe carea pan'acum o tiene in secretu, devine la o temperatura inalta fluida, carea déca a ajunsu gradulu anumitu de caldura, numai decatu descom-pune cadavrulu, afundatu in acésta fluiditate, in re-stimpu abea de 20 minute in cele mai merunte par-ticele anorgauice; elemintele solide remanu in form'a cenusiei in fluiditate, care apoi se póte stracura pentru a se depune in urne.

Se vede dara, ca acésta procedura e cea mai simpla. Avantagiulu ei afara de mic'a durata consiste mai vertosu intr'aceea, ca se petrece fóra sgomotu si fóra a respandi gasuri neplacute mirosului. In catu pentru spesele ce se receru la o operatiune, acelea dupa calcululu dlui Forini se urca la 60—70 franci. Déca in sa se voru afla 6—12 cadavre de arsu cu una oca siune, atunci spesele naturalminte se impartu, si astufeliu arderea unui cadavru ar costá 5—10 fr. (2—2 ft.) Acésta procedura aste fóra in-doiéla cea mai corespundietoria. Inventiunea pro-fesorului Gorini afóra de aceea, ca e de o mare in-semnătate sociala, are inca si pretiu sciintificu, cà ci pan'acuma n'a fostu cunoscuta vr'o substantia che-mica, cu ajutoriulu careia se fia possibila prefacerea in cenusia a carnei si óseloru. Acésta impossibili-tate a si dechiaratu o professorulu Kopp facia cu afirmatiunea lui Gorini in o siedintia publica; cestu dein urma in sa numai timpulu asepta, candu va fi in stare cu ajutoriulu unui apparatusu mare, se pro-bodie arderea cadavrului intregu. Discretiunea dlui Gorini cu inventiunea sa a provocatu in publicu dife-rite pareri rezervate si manifestatiuni de dubietate.**)

*) Pr. Dr. Brunetti „Cremazione di cadaveri“ Padova 1873.

***) Dr. Paolo Gorini „La conservazione della salma di Guiseppe Mazzini“, Genova 1873. Ací tractédia autorulu despre inventiunea sa.

In fine si unu alu patrulea modu s'a facutu de curendu cunoscutu, si este alu ingineriulu Siemens dein Dresda. Partile constituitórie ale apparatusu seu numitu „Sistemu régeneratoriu“ suntu:

Unu generatoriu va se dica unu cuptoriu de zidu pentru prepararea gasului.

Unu regeneratiu, adeca unu altu coptoriu séu incapare in forma cubica, in care se petrece proces-sulu arderii; si

Unu cosiu inaltu pentru indepartarea producte-loru focului.

Nu voimu a ne mai opri la analisarea aparatu-lui si procederei, cari suntu cam complicate, ci ne marginimu a observá, ca constructiunea apparatusu aduce pe ceea a profesorului Brunetti, midilocolu inse ce directu efeptuesce arderea, la Siems nu e flacar'a, ci aerulu incalditu pàna la 1100 graduri celsiane.

Metod'a lui Siemens mai vertosu nemtii o spri-giunescu cu multu zelu, Professorulu Reclam dein Lipsca face unu reclamu puternicu in press'a euro-peana pentru popularisarea ei.*) Era unu altu némtiu Dr. Küchenmeister in brosiura sa incepe dejá a dis-puá italieniloru prioritatea ideii, afirmandu ca glori'a originalitatii li compete loru!

Dara fia cum va fi, verb'a e despre affarea medielloru, carele dein punctu de vedere alu sanati-tatii, economiei, moralulu si religiunii se corespundia recerintielloru civilisatiunei. Arderea cadavreloru corespunde tuturoru postulatelloru, si numai densa este dein tóte puntele de vedere chia-mata a inlocuí pocit'a datina a intierinarii.

(Va urmá.)

Concentrarea celor 18 mii de ostasi romani.

Mare lucrú este desteptarea spiritulu ostasiescu la ori-care poporu, tari suntu garantiile de viétia pe care le dá sciint'ia portarei armelloru. Multe s'au publi-catu despre concentrarile dein tómn'a acésta, ale óstei romanesce, la care au venitu si reprezentantii altoru poteri. Se citimu si noi aici cá de suveniru incai urmatóriele dupa „Pres'a romanésca dela Bucuresci Nr. 224:

Ostasi!

Pentru a trei'a óra voi ati sciutu se respun-deti la apelulu ce v'amu facutu.

Ati doveditu din nou, cà nu s'au stersu dein a-nim'a Romaniloru virtut'ile militare ale strabuniloru.

Rediemata pe voi, Tiér'a póte pasí cu incedere spre viitoriulu ei.

Ostasi, ve multiamescu la toti impreuna.

Astadi veti primi stégurile cele noue, simboluri

*) Vedi „Augsb. Allg. Zeitung“ 7. Martiu 1874 „Moni-teur scientifque“ Maiu 1874 etc. etc.

unei noue organisari a armatei. Ele nu mai sunt semnele esclusive ale singurei armate permanente, precum erau cele vechi, ce se voru pastrá de acum cá unu sacru depositu. Steagurile cele noue infaci-siéza tóte elementele puterei militare, intrég'a tíera sub arme.

Voi ve veti aduná pururea in giurulu loru, candu voi avea trebuintia de voi, si veti dovedi in ori ce intemplan, cá cuvintele „Onóre si Patria“ inscrise pe ele, sunt mai adancu inscrise in ánimile vóstre.

Ostasi!

Jurati, cá veti apará totudéun'a aceste stéguri si cá veti fi gat'a a ve jertfi viét'i'a pentru tíer'a vóstra, a càrei padia in onórea si drepturile ei ve este incredintiata sub aceste semne!

Datu in Bucuresci in 14. Octomvre 1874.

Carol.

Bibliografia.

Cinci carti pedagogice demne de tóta attentiuena publicului romanescu anuntiamu astadata:

ELEMENTARIU séu **ABECEDARIU** pentru scólele romanesci. Compusu dupa principiile scrip-tologiei pure de Basiliu Petri, profesoriu preparan-diale. Cu unu indreptariu pentru invetiatori. Sabiiu, editur'a lui Iuliu Spreer. 1874.

A DOU'A CARTE DE LECTURA SI INVE-TIATURA, pentru scólele poporali romane, de I. Popescu. Sabiiu, 1874. Pretiulu: legatu 80 cr., ne-legatu 70 cr.

EDUCATIUNEA si INSTRUCTIONEA GE-NERALE pentru parenti. docenti si altii, caror'a le este incredintiata si jace la ánima cultur'a poporului, de Munteanu-Solomonu. Blasiu 1874.

MANUALULU INVETIATORIULUI séu ELE-MENTE DE PEDAGOGIA PRACTICA in usulu scóleloru popularie de G. R. Melidon, direttore la scól'a normala Carolu I., fostu direttore generalu alu scóleloru dein Romani'a, profesoriu dela academi'a dein Iasi. Bucuresci, 1874.

IMPORTANTTA si UTILITATEA INVETIA-TUREI PENTRU POPORU. Conferintia publica tienuta de A. Vizanti. profesore la universitatea dein Iasi. Cu ocasiunea inaugurarei cursuriloru de adulti facute sub auspiciel'e societatiei pentru invetiatur'a poporului romanu. Iasi, 1874.

La aceste carti asupra carora dorimu se tra-gemu attentiuena barbatiloru de specialitate, mai adaogemu astadi si altele, de care se voru interessa si alte clase de lectori, adeca:

TRIUMFULU CRESTINISMULUI si dictiona-riulu salvatoriloru crestinatatiei, historia universale. Editiunea I., partea I. Bucuresci 1874.

MARGARITARIE séu SENTINTIE POETICE; Filosofico-moralo-estetic. Dupa mai multi autori classici latini, prelucrate de Petru Bránu, protopopu si profesoru. Tomulu I. Retiparirea, fóra indulginti'a autorelui, e oprita. Satumare, 1874.

CHIRITIA LA EXPOSITIA DELA VIENA, povestire humoristic'a cu cantece, compusa de Ma-teiu Millo artistu dramaticu. Reproducerea si repre-sentirea pe scena in parte sau in totalu suntu oprite, fara voia autorului. Bucuresci. Pretiulu 1 leu 20 bani.

APELE DELA VACARESCI, comedia-vodevila in 3 acte, compusa de Mateiu Millo artistu drama-ticu. Reproducerea si represintarea pe scena in parte seu in totalu, suntu oprite, fara voi'a autorului. Bu-curesci. Pretiulu 4 lei nou.

„DER OSTEN.“ Politische Wochenschrift, 7. Jahr-gang. (8400 Auflage). Einziges Organ der Slaven und Rumänen in Wien in deutscher Sprache, kämpft mit Entschiedenheit für die Gleichberechtigung aller Völker Oesterreichs und für die Emancipation der Christen im Oriente. Kostet vierteljährig 1 fl. 50 kr. Wer sich auf den „Osten“ abonniert, erfährt Alles, was in der Welt vorgeht. Insbesondere empfiehlt sich der „Osten“ für Insertionen.

Die Administration des „Osten,“
Wien IX. Bezirk, Dietrichsteingasse Nr. 8.

Die neueste Nummer der in Wien erscheinenden politischen Wochenschrift „Der Osten“ (Pränumera-tions-Preis 1 fl. 50 kr. pro Quartal) weist folgenden reichhaltigen Inhalt auf:

Politische Uebersicht. — Wien. — Kroatische Zustände. — Galizische Briefe. — Ein jüdischer Rosza Sandor. — Eine verbrannte Stadt. — Inland. (Communales. Grundsteuerregulirung. Wien. Kron-stadt.) — Ausland (Berlin. Paris. Madrid.) — Kleine Chronik. (Hof- und Personalnachrichten. Neue Fün-fernoten. Ein Liebespaar. Journalistisches. Tele-graphische Intimität. Ein neues polnisches Journal. Sämmtliche eiserne Cassen. Ein kühner Einbruchs-diebstahl). — Zwei Ochsen. — Landwirthschaftliche Revue. (Feldschutzgesetz. Passender Zimmerschmuck. Gegen Ungeziefer. Geflügelzuchtanstalt in Siebenbür-gen.) Volkswirthschaftliches.) Der Getreidezoll und die gal. Carl-Ludwig-Bahn. Eine bankerotte Bahn. Falli-ments. Einstellung der Passagiersfahrten auf der Do-nau. Wiener Productenbericht. Wiener Börse). — Correspondenz.

 Dela Istori'a regimentului II. anuntiatu in Nr. precedente, ddni culegatori de abonati au se'si retiena câte 20% rabatu.